

ΙΟΥΛΙΟΣ 1874. = ΤΕΥΧΟΣ ΝΘ.

ΛΟΓΟΣ

έκφωνηθείς κατά την έορτήν του 'Ελ. Λυκείου υπό της Διευθύνσεως.

Σεβασμιώτατε 'Ιεράρχα, 'Εκλαμπρότατε Προΰξανε και λοιποί σιλόμενοι ακροαταί!

Πρό 13 ετών ιδρύσαντες τὸ εκπαιδευτήριον τούτο, οὐδένα ἄλλον προϋπιθέμεθα σκοπὸν ἢ ὅπως καὶ ἡμεῖς συντελέσωμεν, ὅση δύναμις, εἰς τὸν μέγαν καὶ ἱερὸν σκοπὸν τῆς Χριστιανικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ 'Ελληνοπρεποῦς μορφώσεως τῆς νέας τοῦ ἔθνους ἡμῶν γενεᾶς, τῶν τρυφερῶν τούτων βλαστῶν, εἰς οὓς συγκεντροῦνται αἱ γλυκύταται ἡμῶν ἐλπίδες καὶ πρὸς οὓς ἀτενίζει μετὰ πόθου ἡ φιλοτάτη ἡμῶν πατρίς.

Τὸν σκοπὸν ἡμῶν τούτον ἀπαξ διαγράψαντες καὶ ὡς ρήτραν ἐν τῷ κανονισμῷ τῷ διέποντι τὸ λύκειον τούτο διατρανώσαντες οὔτε πόνων οὔτε μόχθων οὔτε παντοειδῶν θυσιῶν ἐφεισάμεθα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ποθομένου. 'Ἄλλ' ἄρα γε ἐπετύχομεν ἢ μήπως (ὃ μὴ γένοιτο!) ἀπετύχομεν; 'Ἐπιτρέψατέ μοι, φίλοι κύριοι, νὰ ἀπαντήσω ὑμῖν, ὅτι οὔτε ἐντελῶς ἐπετύχομεν οὔτε ἐντελῶς ἀπετύχομεν. Εὐδαίμονες καὶ τρισόλβιοι, ἂν ἦτο τὸ πρῶτον ἄθλιοι καὶ κακωδαίμονες, ἂν συνέβαινε τὸ δευτέρον. 'Ἀλλὰ διατὶ ἄρα γε οἱ ἀγῶ-

νες ἡμῶν νὰ μὴ στεφθῶσιν ὑπὸ ἐντελοῦς ἐπιτυχίας; μὴ τοι προσέκρουσαν οὗτοι ἐπὶ τῶν ὑράλων τῆς ἀντιπράξεως ἢ ἀδικησίας τῶν γονέων; Οὐχί, κύριοι, δὲν δύναμαι νὰ ἀδικήσω τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν τοῦ λυκείου τούτου, διότι ἅπαντες φλέγονται ὑπὸ ἀκραϊνοῦς καὶ ἀδόλου ἀγάπης πρὸς τὰ φίλτατα αὐτῶν καὶ ἅπαντες ἐφάνησαν ἀείποτε πρόθυμοι νὰ συντελέσωσι μεθ' ἡμῶν λόγῳ καὶ ἔργῳ εἰς τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν τῶν τέκνων των. Τίς λοιπὸν πταίει; — Πταίει, ἀξιοτίμοι κύριοι, τὸ κοινωνικὸν ἡμῶν καθίδρυμα τὸ μὴ ἐπὶ τῶν ἀκραδάντων ἀρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ θεμελιωμένον, δι' ὃ κατέρχεται ἡ βροχὴ τῆς διαφθορᾶς καὶ καταβίνουσιν οἱ ποταμοὶ τῆς ἀκρασίας καὶ τῶν κτηνωδῶν παθῶν, καὶ πνέουσιν οἱ ἄνεμοι τοῦ ὕλισμου καὶ τῆς ἀθείας τοῦ ἡμετέρου αἵματος, καὶ προσκόψουσι τῷ τλήμονι ἡμῶν ἔθνει καὶ πεσοῦμεθα, καὶ ἡ πτώσις ἡμῶν ἔσται μεγάλη καὶ ἀνεπανόρθωτος (Ματθ. Ζ. 27). 'Ἰδοῦ, φίλοι κύριοι, ποῦ ἄξει ἡμᾶς ἐπὶ τέλους τὸ ἀκκτάσχετον ρεῦμα ἀρχῶν ἀλλοτρίων καὶ ἀντιστρατευομένων ταῖς ἀρχαῖς τοῦ γλυκυτάτου ἡμῶν 'Ἰησοῦ, τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου ἀρχιποίμενος τοῦ τῆν ψυχὴν αὐτοῦ θύσαντος ὑπὲρ τῶν προδύτων, καὶ ἐν τούτοις τὰ πρόστα ταῦτα αὐθάρμητα προσέρχονται, ὅπως γένηται βορὰ τοῦ νοητοῦ λύκου, τοῦ ἀρχηγοῦ πάσης κακίας. 'Ἀληθῶς, καθὼς ἔφθην εἰπὼν, ἀπὸ κοινοῦ μοχλοῦμεν γονεῖς καὶ διδασκαλοὶ πρὸς εὐδωσίην τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν σκοποῦ· ἀλλ' ἰδοῦ ἔρχεται

ὁ Ἡρακλῆς ἐκ τῆς κατακτῆσεως τοῦ Χρυσοῦ δέρατος, συνήθροισεν εἰς τὴν Ἥλιδα τοὺς Ἀργοναύτας ὅπως πανηγυρίσωσιν ἐν ταῦθα τοὺς αὐτοὺς τούτους ἀγῶνας, ἕνεκα τῆς εὐτυχοῦς ἐκδόσεως τοῦ πλοῦς αὐτῶν, καὶ συνεφώνησαν νὰ συναθροίζωνται: ἐνταῦθα κατὰ τετραετίαν πρὸς τὸν σκοπὸν τούτου.

Ἐντούτοις, φίλοι ἀκροώμενοι, οἱ ἀγῶνες οὗτοι διεκόπησαν μὲχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ἰρίτου (1) ἐν Ἥλιδι, τουτέστι 442 ὕστερον, ὅτε κυρίως ἡ Ἑλλάς ἐσχημάτισε τὴν ἐποχὴν αὐτῆς: ἔκτοτε δὲν ἐμέτρων πλέον ἄλλως, εἰμὴ διὰ τῶν Ὀλυμπιάδων καὶ ἔκτοτε πλέον δὲν εὐρίσκονται τοσοῦτοι μῦθοι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἱστορίᾳ.

Σημειωτέον δὲ καλῶς ἔτι τὴν διαίρεσιν ταύτην τῶν χρόνων ὀφειλομένον εἰς τοὺς προγόνους ἡμῶν Ἑλληνας καὶ εἰς τοὺς Ρωμαίους, μὴ γινώσκοντας τὴν ἀρχαιότητά. Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρῶγμα, τὸ μεγαλύτερον φῶς ἔχουσαν ἐπὶ τοῦ χάους τῆς ἱστορίας αἱ Ὀλυμπιάδες.

(ἀκολουθεῖ).

Ἡ ΚΑΤΑΠΟΘΕΙΣΑ ΑΓΑΘΙΣ (ΚΟΥΒΑΡΙ) ΜΕΤΑ ΜΙΑΣ ΒΕΛΟΝΗΣ,

Ὁ ἰατρὸς Γλοσμαδόου, ἀρχιχειρουργὸς ἐν τῷ πολιτικῷ καὶ στρατιωτικῷ νοσοκομείῳ τῆς Βῆν (Vannes), ἔπεμψεν εἰς τὸν «Ἰατρικὸν Σύλλογον» τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν περὶ βελόνης καταποθείσης μετὰ ἀγαθίδος κλωστῆς καὶ ἐξαχθείσης ἐκ τοῦ μηροῦ μετὰ ἑξήμισυ μηνῶν.

« Πρὸ τινῶν ἐτῶν κοράσιον 6 ἕως 7 ἐτῶν, διήγον ἐν τῷ σχολείῳ μετὰ τῶν συμμαθητῶν του, ἐστοιχημάτισε νὰ καταπῆ ὀγκώδη ἀγαθίδα διαπερασμένην ὑπὸ βελόνης. Τὸ στοίχημα ἐξετέλεσθη, τὸ δὲ κοράσιον, ἐπανελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, διηγήθη τὰ πάντα εἰς τὴν μητέρα του. Ἀπερίγραπτος ταρχὴ συνέδη τότε ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ πανταχοῦ ἐζήτουν νὰ εὕρωσι τὸ καταποθὲν ἀντικείμενον, νομίζοντες ὅτι τὸ κοράσιον ἤσταιζετο. Παρῆλθον ὀκτὼ ἡμέραι ἐν ἄκρα ἀνησυχίᾳ, τὴν δὲ ἐνάτην ἐξῆλθε μὲν ἡ ἀγαθὶς ἐν τῇ ἀρόδῳ οὐχὶ ἔμωσ καὶ ἡ βελὼν. Ἐπειδὴ δὲ ἀκολούθως οὐδὲν σύμπτωμα εἰδείκνυεν ὅτι ὑπῆρχεν ἐντὸς τοῦ σώματος τοῦ κορασίου ξένον ἀντικείμενον, ἐτυμπέρασαν ἐπὶ τέλους ὅτι αἱ κατ' ἀρχὰς δοθεῖσαι πληροφορίαι δὲν ἦσαν ἀκριβεῖς καὶ δὲν ἐγένετο πλέον λόγος περὶ τούτου.

Μετὰ ἑξήμισυ μηνῶν, ἐνῶ τὸ κοράσιον ἦτον εἰς τὸν περίπατον μετὰ τοῦ πατρὸς του, ἠθάθη αἰφνης δριμύτατον πόνον εἰς τὸ ἀριστερὸν σκέλος, ἔπεσε καὶ δὲν ἠδύνατο οὐδόλως νὰ κινηθῆ. Ἠναγκά-

(1) Λέγεται ὅτι οὗτος ἀνένειψεν αὐτὸς τοὺς ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀγῶνας κατὰ διαταγὴν τοῦ μαντείου τὸ 884 π. Χ. Κατάλλους δὲ οὗτος πρῶτον εὐόστησε τοὺς ἀγῶνας τούτους.

σθη λοιπὸν ὁ πατὴρ νὰ τὸ σηκώσῃ εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ νὰ τὸ φέρῃ οὕτως εἰς τὴν οἰκίαν. Τότε ἔστειλαν καὶ μὲ ἐξήγησαν. τὸ ἄθλιον κοράσιον ἔκλαιε καὶ ἐκραύγαζεν ὀδυνηρῶς ὅτε ἤγγιζον ἢ ἐκίονον τὸ σκέλος του: ἐγὼ δὲ γυμνώσας τὸ ἄλγουν μέρος καὶ ψηλαφῶν αὐτὸ παρατήρησα ἐξόγκωμικ λήγον εἰς ὄψιν, καὶ διὰ καταλλήλου χειρουργικοῦ ἐργαλείου κατέρωθσα νὰ ἐξάξω τὴν βελὼν ἀναλλοίωτον, δολόκληρον ἔχουσαν μῆκος 4 περίπου ἑκατοστών τοῦ μέτρου.

Ἡ βελὼν κατελήουσαν ἄπαξ εἰς τὸν στόμαχον ἢ εἰς τὰ ἔντερα εἶχεν ἐγκαταλείψει, οὐκ οἶδα διὰ τίνος μηχανισμοῦ, τὴν σύντροσον τοῦ ταξιδίου τῆς ἀγαθίδας, καὶ ἐδαπάνησεν ἑξήμισυ μῆνας ἕως νὰ θθάσῃ εἰς τὸ μέσον τοῦ σκέλους.

(ἐκ τῆς «Προόδου»).

ΤΡΙΑ ΣΠΟΥΔΑΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ.

Τρία τινὰ ὑπάρχουσιν, ἅτινα ὀφείλει τις νὰ ἀσπάζεται: γενναίότης, καλοκαγαθία, στοργή. Τρία τὰ ὅποια ὀφείλει τις νὰ σέβηται διανοητικὴ δύναμις, αξιοπρέπεια, χάρις. Τρία, τὰ ὅποια νὰ μισῇ, σκληρότης, ἀλαζονία, ἀχρηστία. Τρία, ἐκ τῶν ὁποίων ὀφείλει τις νὰ θέληται: ὠριότης, ἀπλότης, ἐλευθερία. Τρία, τὰ ὅποια ὀφείλει τις νὰ ἐπιθυμῇ: υἰεία, φιλία, φαιδρότης. Τρία ὑπὲρ τῶν ὁποίων ὀφείλει τις νὰ εὐχεται: πίστις, εἰρήνη, καθαρὸς καρδίας. Τρία, εἰς τὰ ὅποια ὀφείλει τις νὰ εὐχριστῆται, εὐκρίνεια, εὐθυμία, ἰλαρότης. Τρία, τὰ ὅποια ὀφείλει τις νὰ ἀποφεύγῃ: ἀργία, πολυλογία, αὐθάδεις ἀστείότητες. Τρία τὰ ὅποια ὀφείλει τις νὰ καλλιερῆ: καλὰ βιβλία, καλοὶ φίλοι, καλὸς τρόπος. Τρία, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ὀφείλει τις ν' ἀγωνίζηται: τιμὴ, πατρις φίλοι.

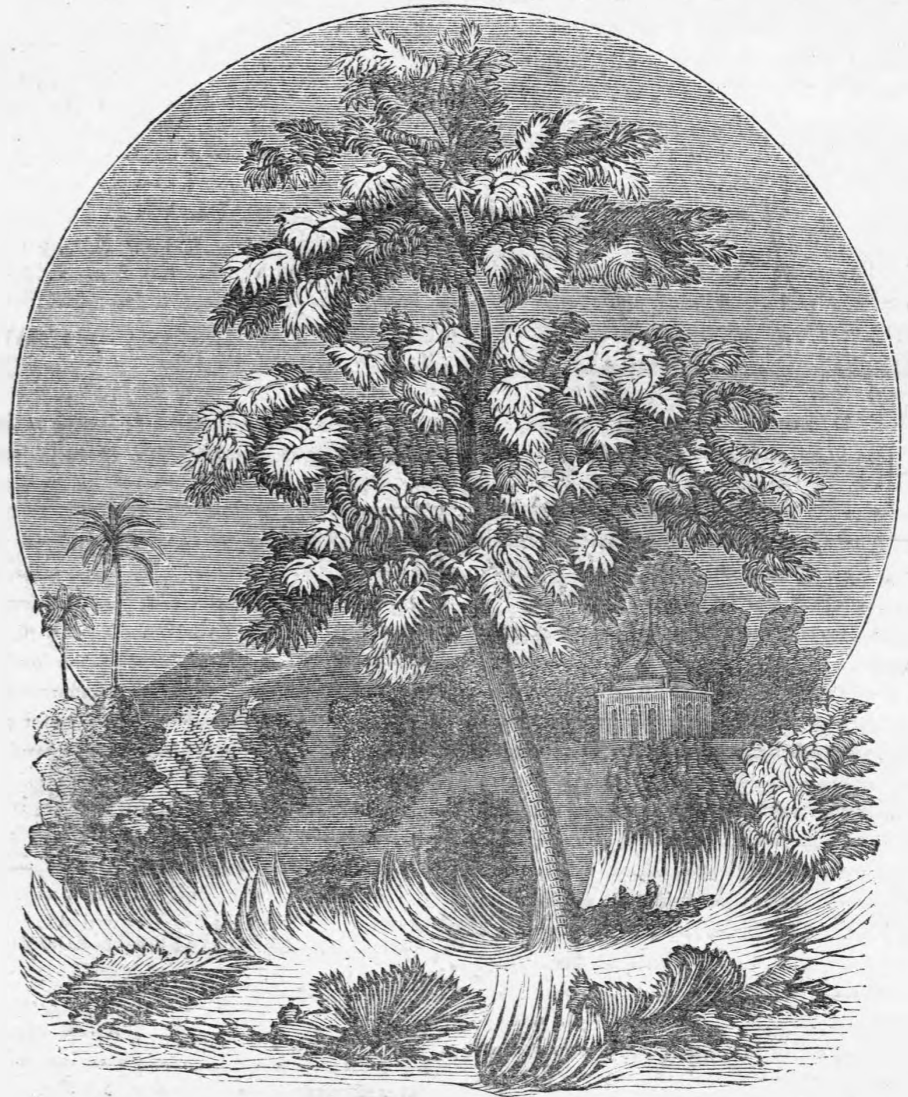
ΠΕΡΙ ΕΛΑΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΙΟΥ.

Ἐκ τῆς παιδικῆς αὐτῶν ἡλικίας οἱ τυχεροὶ ὁπωσοῦν ἐλευθέρας ἀγωγῆς γινώσκουσι τὸ ἐλαστικὸν κόμμι (gomma elastica Casoutchu): οἱ πολλοὶ ἔμωσ ἀγνωστοὶ ἴσως καὶ ἀνδρωθέντες πόθεν παράγεται ἢ πολὺχρητος αὐτὴ ὕλη, ἐξ ἧς καὶ πέδιλα καὶ φορέματα ἀδιάβροχα κατασκευάζονται, καὶ τῆς ὁποίας τοσαύτη γίνεται χρῆσις εἰς τὰ σχολεῖα ἔπου ἡ ἰχνογραφία διδάσκεται, καὶ ὅπου παράδοξοι καὶ γελοῖοι ἰδέαι περὶ τῆς καταγωγῆς αὐτῆς ὑποφθυρίζονται μετὰ τῶν εὐπίστων μαθητῶν λίαν ἐπίφοβοι εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀθωοτέρου τῶν ζώων, ἦτοι τοῦ ὄνου.

Ἡ χρησιμωτάτη αὐτῆ εἰς τὰς τέχνας ὕλη δὲν εἶνε εἰμὴ ὁ

γαλακτώδης ὀπὸς δύο δένδρων βλαστάνοντων εἰς τὰ θερμὰ κλίματα τὸ μὲν ἐξ αὐτῶν εἶνε εἶδος συκῆς ἢ τὴν εἰκόνα δημοσιεύομεν καὶ ἦτις καλεῖται συκὴ ἢ εὐλαστική (Ficus elastica) εἶνε δὲ αὕτη δένδρον ἀειθαλές, μέγα, ἔχον φύλλα εὐμεγέθη, ἐπιμήκη, ἀνευ ἀτομικῶν καὶ στυλινότατα: τὸ δὲ καλεῖται ἰάτροπον ἐλαστι-

μῆλλον ἢ ἦτον βαθεῖς, ἐξ ὧν ρέει ἄφθονος, λευκὸς καὶ γαλακτώδης ὀπὸς, συναζόμενος εἰς δοχεῖα πήλινα, ὅστις ξηραίνόμενος καὶ πηγνύμενος εἶνε αὐτὸ τὸ ἐν χρῆσει ἐλαστικὸν κόμμι. Πλάττεται δὲ εἰς σφαιρίδια ἢ πλακοῦντας, καὶ εἰς τοιαύτην κατὰστασιν εὐρίσκαται πολλὰκις εἰς τὸ ἐμπόριον.

Τὸ ἐλαστικὸν κόμμι.

κὸν (Iatropa elastica, ἢ Hevea guianensis), εἶνε δὲ τούτο δένδρον φυόμενον ἐν Γουιάνη καὶ Βραζιλίᾳ ἔχον ὕψος 50—60 ποδῶν καὶ φύλλα μακρομήκη, δερματώδη, ἀτριχῆ, σύνθετα ἐκ τριῶν φυλλαρίων σφηνοειδῶν.

Ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ τῶν δύο τούτων δένδρων ποιοῦσιν ἐνομομα-

Τὸ ἐλαστικὸν κόμμι εἶνε ὕλη ἀδιάλυτος εἰς τὸ ὕδωρ καὶ τὸ οἰνόπνευμα κατασκευάζουσι δ' ἐξ αὐτοῦ διάφορα ἐργαλεῖα, φίλας δοχεῖς, ὑποδήματα, ἐμβάδας καὶ ὑράσματα.

Πρὸ τινῶν ἔμωσ χρόνων ἠπερὶώρησε τὰ πρωτοτόκιά του εἰς ἑτέραν τιὰ ἀνάλογον οὐσίαν, τὴν Γούτταν-πέρικαν (Gutta-percha),

στίας τῶν Γραφῶν. Ποία λοιπὸν ἀνάγκη ἠνάγκασε τοὺς ἀπίστους νὰ ἐκλέξωσι πρὸς ἐπίδειξιν τῆς δυνάμεώς των τοῦτο τὸ ἴδιον μέροσ, ὅπου, ἄνευ ἐξορκισμοῦ, ὡς αὐτοὶ ἐπραΰαν, ἐνὸς ψευδομένου πνεύματος ἐκ τῶν ἐρειπίων προερχομένου, ἠδύναντο ν' ἀναγνώσωσι τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν προφητειῶν ἐφ' ἐνὸς ἐκάστου μέρους αὐτῶν; Ἀντὶ ν' ἀποδοιμαξίωσι τὴν ἀλήθειαν πάσης θρησκείας, τὰ ἐρείπια ταῦτα ὅσω μεγαλιέτερα εἶνε τόσω ἰσχυρότερον ἐπικυροῦσι τὰς προφητείας τῆς Γραφῆς. Ἀλλὰ δὲν πρέπει διόλου διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην νὰ θεμελιωθῇ ὁ ἴστος τῆς ἀπιστίας ἐπὶ τούτου τοῦ ἰσχυροῦ σηρίγματος τῆς πίστεως. Πᾶν ὑπὸ τοῦ Βόλνεῦ ἀναφερόμενον γεγο-

νὸς εἶνε εἰς μέρτυς ἐναντίον ὄλων του τῶν θεωριῶν, καὶ ἐκ τοῦ ἴδιου του στόματος καταδικάζεται. Δύναται οἰοσθήποτε ἄλλος προμελετημένος δόλος νὰ ὑπάρξῃ προηλθέτερος ἢ μεγαλύτερος ἢ, παραλείποντες ὅλας ταύτας τὰς προφητείας, νὰ ἐγείρωμεν ἐπιχείρημά τι ἐναντίον τῆς ἀληθείας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδίων γεγονοτων, δι' ὧν αὗται ἐξεπληρώθησαν; ἢ δύναται ἄλλη τις ἐνέργεια τῆς θείας θεοπνευστίας νὰ ὑπάρξῃ πειστικώτερα καὶ σφαιτέρη. Ἄν θεωρήσωμεν ἐν συνόλω ὅλας ταύτας τὰς θαυμαστάς προφητείας καὶ τὴν ἀκριβῆ των ἐκπλήρωσιν;

ὑπὸ Ο. Κ.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΜΗΝΙΑΤΟΥ.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΜΗΝΙΑΤΟΥ.

Μαργαρίτα Μηνιάτου, τὸ γένος Ἀλβάνια, ἐγεννήθη εἰς Κέρκυραν ἐν ἔτει 1825, διέμενεν ἕτη πολλὰ ἐν Ρώμῃ μετὰ τῆς θείας αὐτῆς, σοφύγου τοῦ ἄλλοτε Ἀρμοστοῦ τῆς Ἑπτανήσου, Ἄδαμ καὶ ἔτυχεν ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἐκείνῃ πόλει παιδείας καὶ ἀγωγῆς ἐξόχου. Ὑπανδρευθεῖσα μετὰ τοῦ Ἑλληγος καλλιτέχρου Γεωργίου

Μηνιάτου, περιηγήθη πολλὰς χώρας τῆς Ἑυρώπης καὶ πρὸ δέκα ἐκτῶ ἐτῶν ἀποκαταστάθη εἰς Φλωρεντίαν, ὅπου χεῖρει ἄκραν πρὸς τοὺς λογίους καὶ σοφοὺς ὑπόληψιν. Ἐξέδωκεν Ἀγγλιστί καὶ Ἴταλιστί πᾶμπολλα περὶ καλῶν τεχνῶν καὶ περὶ δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, τῇ δὲ 1865 Ἀγγλιστί τὸν βίον τοῦ Δάντε. Ἐκπονεῖ νῦν ἐπίσης Ἀγγλιστί τὴν ἱστορίαν τῆς Φλωρεντινῆς δημοκρατίας.

(Ἐκ τοῦ Ἑθν. Ἡμερολογίου τοῦ 1868.)

ΘΡΑΚΙΚΑ.

Θράκη λέγεται ἢ μεταξὺ τοῦ Αἰγαίου, τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Βοσπόρου, τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ Ἰστρου (Δανουβίου ἢ Δουνάβειος) χώρα τῆς Ἀνατολικῆς Ἑυρώπης, πρὸς δυσμὰς ὀριζομένη ἀπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἀνω Μοισίας ἢ Σερβίας ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Νέστου, ἐκβάλλοντος εἰς τὸ Αἰγαίον ἀπέναντι τῆς ἀξιολόγου νήσου Θάσου, εἶ δὲ ὑπὸ τοῦ ὄρους Ροδόπης καὶ ἄλλων ὄρεων, ἐκτείνομένων μέχρι τοῦ ποταμοῦ Κιάρου, ὀρίζοντος τὴν Κάτω Μοισίαν ἀπὸ τῆς Ἀνω καὶ χυνομένου εἰς τὸν Ἰστρον.

Ἐκ τῆς σωζομένης ἱστορίας τῶν τόπων τούτων καὶ τῶν γεωγραφικῶν καὶ κυρίων ὀνομάτων φαίνεται, ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς χώρας ταύτης ἦσαν ὀμόφυλοι τῶν Πελαγῶν καὶ ἄλλων Ἑλληνικῶν λαῶν καὶ οἱ εἶχον πολιτισμὸν τινα κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν περὶ Λίνου, Ὀρφέως, Θυμάριδος, Εὐμόλπου καὶ τῶν ἄλλων Θρακικῶν προσώπων τότε μυθολογούμενων παρὰ τοῖς Ἑλλησιν. Ἀκολούθως εἰς τὴν Θράκην (ἀνεκαθεν ἀποικισθεῖσαν κατὰ πάντα τὰ παράλια καὶ παραποτάμια, πρόσθεσ καὶ τινα ἐνδότερα μέρη, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Αἰγαίου, τῆς Θεσσαλίας, τῆς Βοιωτίας, τῆς Ἀττικῆς, τῆς Μαγαρίδος, τῆς Ἴωνίας καὶ πολλῶν ἄλλων μεσημβρινῶν λαῶν) εἰσέβαλον, ὡς φαίνεται, κατὰ τοὺς ἱστορικούς χρόνους τινὲς βάρβαροι λαοὶ ἀπὸ τῶν δυτικῶν, τῶν ἀρκτῶν καὶ τῶν ἀνατολικῶν τοῦ Πόντου μερῶν, περὶ δὲ τῶν ἐπηλύδων τούτων Θρακῶν λέγεται, ὅτι ἦσαν ποιμενικοί, ληστρικοί, ἀγριόφυχοι, μέθυσοι, καὶ ὅτι παρὰ τούτων τὸ πλεόν ἐλάμβανον οἱ ἐμπορευόμενοι Ἑλληγες ζῶα, ζυλείαν κληπτικόν ἢ ἄλλην, δέρματα καὶ δούλους.

Πιθάνον φαίνεται, ὅτι τῶν μετοικῶν τούτων βαρβάρων τῆς Θράκης λαῶν τινὲς ἦσαν ὀπωσοῦν συγγενικοὶ πρὸς τὸ Ἑλληνικόν, διότι καὶ οἱ Πελαγοὶ καὶ ἄλλοι λαοί, οἱ κατὰ τοὺς μυθολογικούς χρόνους διασπαρέντες εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑυρώπην καὶ τὴν Μικρασίαν ἢ Ἐὼν Ἑλλάδα, ἦσαν Καυκάσιοι, οἵτινες ἄχρι νῦν διασώζουσι τὸ ἔθιμον τοῦ πωλεῖν τὰ τέκνα, τὰς κόρας μάλιστα, εἰς τοὺς ξένους ἐμπόρους· ἄλλως τε πολλὰ τῶν ἐν τῇ Ἱστορίᾳ μνημονευσμένων ὀνομάτων Θρακικῶν κυρίων ἢ ἄλλων, ἀνηκόντων εἰς τοὺς ἐπηλύδας βαρβάρους, ἔχουσιν Ἑλληνικὴν σημασίαν.

Μετὰ ταῦτα ἐπὶ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων ἐπικρατούντων ἐν τῇ Θράκῃ καὶ εἶ πλεόν ἐπὶ τῶν Μακεδόνων, ἐπικρατησάντων μέχρι τοῦ Ἰστρου, καὶ τελειότερον ἀκολούθως, ὁ Ἑλληνισμὸς τόσον ἐπικρατεῖ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἀνεκαθεν συγγενικῆ, ἐξέλληνισμένη καὶ συσπιδῶς χρησιμωτάτη πρὸς τὰς ἐμπορικὰς, αἰωνίως ὑπαρχούσας, σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἰστρον καὶ πάντα τὰ Θρακικὰ παράλια ἢ ἐνδότερα μέρη (εἶ δὲ πρὸς ἀσπράλειαν ἐκουτοῦ καὶ αὐτῆς τῆς Θράκης ἀπὸ τῶν ξενικῶν κατακτησεων), ὥστε τῶν ἀδυνατῶν ἀδύνατον παρίσταται εἰς τὸν λογισμὸν τοῦ Ἑλληγος, ἔπου ἂν διαμένη, ὁ χωριτισμὸς τοῦ Ἑλληγοτόροσ Ἰστρου καὶ τῆς φίλης Θράκης ἀπὸ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Οἱ τούτοις θηρεύοντες, εἴτε ξένοι εἴτε ἐντόπιοι Θράκες, ζητοῦσιν ἀνερίκτως

ἐπὶ ματαίῳ πρᾶγμα πάντα ἀπαράδεκτον παρὰ τε τοῖς κρτοῦσι τοῦ τόπου καὶ πᾶσι τοῖς ἀνατολικῶς λαοῖς καὶ ἀπύτη τῇ Ἑυρώπῃ, ἀποδεικνύμενοι ἄμα πλεονέκται ἀποτρόπαιοι, προδοταί τῆς πατρίδος καὶ τῆς Ἐκκλησίας, μωροπανοῦργοι καὶ ἀξιοκατάκριτοι. Ἄν δέ τινὲς τῶν νῦν Θρακῶν, ὀμογενεῖς ἡμῶν οὖτες ἀναντιρρήτως, ἀπολέσαντες δὲ τὴν οἰκειακὴν τῆς ἐθνικῆς γλώσσης χρῆσιν ἐκ καιρικῶν περιστάσεων παρελθουσῶν ἀνεπιστρεπτεῖ (ὡς συνέθη τὸ αὐτὸ ἐν τισι τῶν ἐν τῇ Μικρασίᾳ καὶ τῇ Συρίᾳ καὶ τῇ Ἠπειρῷ Ἑλληνικῶν λαῶν καὶ ὅπου ἄλλοῦ), ἂν, λέγομεν, οἱ Θράκες αὐτοὶ δικτηρῶσι παραδόξως ὀνομά τι ξενικόν, ὡς τάχα ἐθνικόν, λεγόμενοι Βούλγαροι, σημειωτέον ἐναυθα πρὸς γνώσιν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν, ὅτι οἱ κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ἐπελθόντες εἰς τὴν Ἑλληνίδα Θράκην ληστρικοὶ καὶ αἰμοχαρεῖς Βούλγαροι ἦσαν ὀμολογουμένως Τάτσαροι ἐκ τῆς Μογγολικῆς φυλῆς ἔχοντες ἄλλην γλώσσαν, ἄλλα ἤθη, ἄλλην θρησκείαν. Οἱ δὲ νῦν ἀλλόγλωσσοι τῶν ἡμετέρων Θρακῶν, μὴ ἐλθόντες ἐκ τῆς Μογγολίας, ἀλλὰ βεβαίως, οἱ πλείστοι τοῦλάχιστον, ἔχοντες Ἑλληνικὴν καταγωγὴν καὶ συγγένειαν, τόσον εἰσὶ Βούλγαροι, ὅσον ἡμεῖς Ρωμαιοὶ, μὴ ἐλθόντες ἐκ τῆς κλαϊαῆς Ρώμης, ὅσον Ἀραβὲς καὶ Τούρκοι οἱ τῶν ἐν Μικρασίᾳ καὶ Συρίᾳ ἡμετέρων ὀμογενῶν λαλοῦντες κατ' οἶκον τ' Ἀραβικὰ καὶ τὰ Τουργικὰ, καθὸ ἐκ καιρικῶν περιστάσεων ἀπολέσαντες τὴν χρῆσιν τῆς ἐθνικῆς γλώσσης, ἦτις, ὡς πιστῶγνωστον, ἐλαλείτο ποτε κοινῶς ἐν ταῖς χώραις ταύταις καὶ ταῖς παραρτῆμας, ἐν αἷς πολλὰς ἑκατονταετηρίδας ἐπεκράτει ὁ Ἑλληνισμὸς.

Σημειωτέον εἶτι, ὅτι οἱ μὲν ἀλλόγλωσσοι ὀμογενεῖς ἡμῶν οἱ ἐν Συρίᾳ καὶ Μικρασίᾳ καὶ Ἠπειρῷ (πρόσθεσ καὶ Ἑπτανήσῳ καὶ Αἰγύπτῳ καὶ ὅπου ἄλλοῦ) ἀνακτώσι κατ' ὀλίγον ἐπιμελῶς τὸν ἀπεσθεθέντα θησαυρόν, διότι οὖτως θησαυρὸς μέγας καὶ σωτήριος ὑπάρχει διὰ πάντας τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ λαοὺς ἢ ἐθνικῇ ἡμῶν γλώσσῃ καὶ παιδείᾳ, σπουδαχομένη καὶ ἀγαπητῇ παρὰ πᾶσι τοῖς σοφωτέροις τῶν ἐθνῶν τῆς Ἑυρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς· μόνη δὲ συμμαρία τῆς τῶν νῦν Θρακῶν, ἀποπλανῶσα οὐκ ὀλίγουσ ἐκ κενοδοξίας καὶ αἰσχροκερδεῖας καὶ παραπειθοῦσᾳ ἢ πειθαναγκάζουσα εἰς τὸ ὀμορροεῖν καὶ συμπτᾶτειν τινὰς τῶν Ἑλληνογλώσσων Θρακῶν, καταδιώκει ἀνοήτως ὅπου καὶ ὅσον δύναται τὴν ἐθνικὴν γλώσσαν καὶ παιδείαν κατὰ τὰς ξενικὰς ἰδιοτελεῖς ἰδέας. ἵνα ἐκφυλίση τὴν φίλην Θράκην καὶ ὑποτάξῃ αὐτὴν εἰς τὰς ξένας δυναστείας, ἀποπλανᾷ δὲ τινὰς τῶν νῦν Θρακῶν καὶ Μακεδόνων, σπερμολογούσα κατὰ τὸ ἱερὸν κλήρου καὶ κολακεύουσα τοὺς κρτοῦντας ἐν τῷ φανερῷ, ἐν δὲ τῷ κρυπτῷ ὑποσχομένη κράτος μέγα, διὰ συνδρομῆς ξενικῆς. Τινὲς τῆς ρηθείσης συμμαρίας καὶ πολλοὶ τῶν ὀπαδῶν ἐνόησαν ἤδη, εἰ ἐπὶ πετρῶν σπεύρουσι τὰ σκάνδαλα ταῦτα καὶ οἱ ἐπὶ τέλους ἢ ἀγαθῇ Θράκῃ οὔτε τὴν Ἐκκλησίαν ἀπαρνεῖται οὔτε τὴν ἐθνότητα κατὰ τὰς ξενικὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἰδιοτελεῖς ὀρέξεις τῶν προδοτῶν, κατακρινόμενων δικαιοτάτα ὑπὸ τε τῶν ἄλλων Θρακῶν, ἀποτελούντων τὴν μεγάλην τῆς χώρας πλειονοψηφίαν, καὶ ὑπὸ τῶν πολυαριθμῶν ὀμογενῶν καὶ ὑπὸ τῆς Ἐξουσίας αὐτῆς καὶ συμπάσης τῆς Ἑυρώπης. Αὐτὴ εἶτι ἢ Ἄρκτος κατακρίνει ἐν τῷ φανερῷ τὴν συμμαρίαν καὶ

τούς οπαδούς, αναλογιζόμενη τὰς συνεπειὰς: ἐπειδὴ, ἂν, ὅ μὴ γένοιτο, καταπατήσωσι ποτε τὴν Δακίαν, τὴν Σερβίαν καὶ τὴν Θράκην ξένοι δορυκτῆρες, ὡς φροναί ἡ συμμορία κατὰ τὸ λέγειν τῶν οπαδῶν, ὁ συνασπισμὸς τῶν ἀνατολικῶν καὶ τῶν δυτικῶν λαῶν ἀρκεῖ πρὸς σωτηρίαν τῆς φίλης Θράκης καὶ κολόβωσιν τῶν μνηστῆρων αὐτῆς. Ταῦτα παρεμβατικώτερον.

Αἱ κυριώτεροι τῆς νῦν Θράκης πόλεις εἰσὶ κατὰ μὲν τὰ νότια παράλια, τὰ πρὸς τὸ Αἰγαῖον, Ξάνθη, Μαρωνεῖα, Μάκρη, Αἶνος (πᾶσαι ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες), κατὰ δὲ τὸν Ἑλλησπόντον καὶ τὴν Προποντιδανὴν Μάδυτος, Καλλιπόλις, Γάνος, Ραιδεστός, Σιλυβρία, Βυζάντιον (ὠσαύτως παλαιὰ Ἑλληνίδες) κατὰ δὲ τὸν Βόσπορον Ἀργυρούπολις, Διπλοκίονιον (Μπεισικταιοί), Ἀρχεῖον (Ὁρτάκιοι), Ἐστία (Ἀρναούτικοι), Θεραπεία, Βαθύκολπος (Μπουγιούκδερε) κτλ (ὠσαύτως παλαιὰ Ἑλληνίδες) κατὰ δὲ τὸν Πόντον Δέφκοι, Μήθεια, Αἰνιάς, Ἀγχιλαός, Σωζόπολις, Πύργος, Μεσημβρία, Κρουνοὶ (Βάρνα), Βιζώνη (Μπαλιζίκ), Τόμις (Κωστάντσα), Ἰσρόπολις (Σουλινᾶς) κτλ. (πᾶσαι ὠσαύτως Ἑλληνίδες) ἐν δὲ τῷ Ἰστροῦ Αἰγυσσος (Τούλσα), Κάρτος (Χίρσοβα), Σιλιστρία, Ρυτικόν (Ρουσσουκ), Σηστός (Σηστούδι), Νικόπολις καὶ ἄλλαι Ἑλληνίδες.

Κατὰ δὲ τὰ μεσόγεια μέρη τῆς νῦν Θράκης αἱ κυριώτεροι πόλεις εἰσὶ Φιλιππούπολις, Σοφία, Βέρροια (Παλιοκασαγάρ) Σιλυμνος, Ἀδριανούπολις, Διδυμότειχον, Σκιμικόν (Σαμακόβ), Κύψελα, Μεγαλαγορά, Θούρουλον, Βιζύη, Καρποδαίμων (Σαράντα Ἐκκλησιαί), Μέδρα (Σούμλα), Τρίνοβον, Ἐλεούσα, Ναισός καὶ ἄλλαι πόλεις ἀρχαῖον Ἑλληνίδες.

Οἱ κυριώτεροι τῆς Θράκης ποταμοὶ εἰσὶ Νέστος καὶ Ἐβρός χυνομένοι εἰς τὸ Αἰγαῖον, Ἀγριάνης καὶ Τόνζος, συμβάλλοντες εἰς τὸν Ἐβρον ἐν μεσογίᾳ περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν, Πάνσος ἐκβάλλων εἰς τὸν Πόντον πρὸς τὰ νότια τῆς Βάρνας, Ἴατρος, Ὀσμος, Οἰκας, Κιάβρος, συμβάλλοντες εἰς τὸν Ἰστρον.

Σημειωτέον, ὅτι ἡ μεταξὺ τοῦ Αἵμου καὶ τοῦ Ἰστροῦ χώρα τῆς Θράκης λέγεται ἰδίως Μοισία Κάτω, ἐκεῖθι πέραν τοῦ Κιάβρου πρὸς δυσμὰς κεῖται ἡ ἄνω Μοισία, ὁμοροῦσα τῇ Θράκῃ καὶ τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἔχουσα νῦν ὡς κυριώτερας πόλεις τὴν Ναῖσον καὶ τὸ Βιτόνιον, παλαιὰς ἀποικίας Ἑλληνικὰς, ὁριζομένη δὲ ἀπὸ τῆς Σερβίας ὑπὸ τοῦ Μάρου ποταμοῦ.

Ἡ Θράκη τὸ πάλαι εἶχεν ἀγαθοὺς ἵππους, οἶνους καὶ ἄλλα προϊόντα, καὶ οἱ Θράκες φημίζοντο ὡς ἀγαθοὶ ἱππεῖς καὶ μάχηταί. Ἐξάγει δὲ νῦν ἡ γῶρα αὐτὴ πανταχόθεν σίτον καὶ ἄλλα διάφορα γεννήματα, τυρόν, ἔρια, κιστὰ, ξυλῆαν κτλ. πολλοὶ δὲ Θράκες ὑπηρετοῦσι πολλαχοῦ ὡς ἀγαθοὶ ἱπποκίμοι, κηπουροὶ, ράπται χειμερινῶν φορεμάτων. Θράκες ἦσαν Φιλιππουπολίται καὶ Ἀδριανουπολίται οἱ πρῶτοι κατασταθέντες ἐν τῇ Ἰνδικῇ Ἑλληνας ἔμποροι καὶ τεχνίται μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς χώρας ταύτης ὑπὸ τῶν εὐδαϊκῶν Βρεττανῶν, καὶ κτίσαντες τὰς ἐν Ἄγγρᾳ καὶ Καλκούτᾳ καὶ Βομβαΐ ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας.

Διὰ τὴν ἀρχαίαν, στενὴν καὶ αἰωνίως χρησιμωτάτην σχέσιν ἡμῶν μετὰ τῆς Θράκης ἀπάσης, ἀρμόζει καὶ συμφέρει πρὸς τὴν τύχην τῆς Ἀνατολῆς νὰ φροντίζωμεν πάντες πολὺ καὶ σπουδαίως περὶ τοῦ ἔθνισμοῦ τῆς χώρας ταύτης. Ὅσοι ἐξ ἡμῶν εὐρίσκουσιν

ἐν αὐτῇ βλοπορισμὸν καὶ ἐπιχειρήσεις μειζώνας, ἐμπορικὰς, ναυτιλιακὰς, βιομηχανικὰς καὶ ἄλλας οἰκισθήσασιν, ὡς καθίστανται αὐτοὶ προθύμως εἰς τὰ παράλια καὶ τὰ παρίστρια καὶ τὰ ἐνδοτέρα, σχετιζόμενοι μετὰ τῶν ἐνοπιῶν καὶ κείθοντες τοὺς ὑπὸ τῆς ξενικῆς σκευωρίας ἀποκλαυθθέντας εἰς τὸ δίκαιον καὶ συμφέρον τῆς χώρας.

I. Γ. Α.

ΑΓΓΛΙΚΗ ΒΙΒΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ.

Ἡ ὀλικὴ ἐξέδουσις κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἦτο 2,654,080 ἀντίτυπων ὁλοκλήρου τῆς Γραφῆς τῆς Ν. Διαθήκης καὶ ἄλλων μερῶν χωριστά.

Ἀπὸ τῆς συστάσεώς της, ἥτις ἐγένετο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἡ Ἐταιρεία αὐτὴ ἐξέτύπωσεν 71,131,111 ἀντίτυπα.

Εἰσέπραξε δ' ἐκ πωλήσεως Ἀγγλ. Γραφῶν συνεισφορῶν κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος λίρ. 220,766,18 σελ. 2 π.

Ἐδαπάνησε δὲ εἰς τύπων Ἀγγ. Γρ. μισθοῦς ἐπιτροπῶν, βιβλιοπωλῶν κτλ. 208 λ. 12 σελ. 8 π.

Ἐκ τῶν ἀντίτυπων τούτων διέθεσεν ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ 98,000 κυρίως διὰ 58 βιβλιοπωλῶν, οἵτινες πενήτησαν τὴν χώραν.

Ἐν Γερμανίᾳ 415,000 ἀντίτυπα.

Ἐν Αὐστρίᾳ, ὅπου οἱ νόμοι τοῦ Κράτους ἐμποδίζον εἰσεῖν τὴν διὰ περιουσιῶν βιβλιοπωλῶν κυκλοφορίαν τῶν Γραφῶν, ἡ πώλησις των γίνεται διὰ βιβλιοπωλείων, ἀνοχθέντων εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, ἢ ἐν αὐτοῖς δὲ ἐξέδουσι τῶν Γραφῶν ἤτοι ἀρκετῆ.

Ἐν Ἰσπανίᾳ, τῇ καθολικιστῆτι χώρᾳ, ἐξώδευθησαν 77000 ἀντ.

Ἐν Δανικίᾳ 12,000 ἀντ.

Ἐν Ἰταλίᾳ διὰ 35 περιουσιῶν βιβλιοπωλῶν 40,000 ἀντ.

Ἐν Τουρκίᾳ 41,000 ἀντ.

Ἐν Ἑλλάδι σχεδὸν 5,000 διὰ δύο βιβλιοπωλείων καὶ 5 βιβλιοπωλῶν.

Ἐν Ἰνδίᾳ αἱ πωλήσεις τῶν Γραφῶν καὶ αἱ συνεισφοραὶ τῶν χριστιανῶν ὑπῆρξον μεγάλαι. Ἐξ ἑνὸς ὑποκαταστήματος τῆς Ἐταιρείας ἐν Ἰνδίᾳ, τοῦ τῆς Μαδραῆς, ἐξήλθον 48,000 ἀντ. εἰς 30 διαφόρους γλώσσας—οἱ περιουσιῶντες βιβλιοπωλῆται ἦσαν 54, ἐπεσκέψθησαν δὲ 6,000 οἰκογενεῖαι καὶ ἐπωλήθησαν 28,000 ἀντ.

Λημιζόμενοι ὑπὸ τῶν ἀριθμῶν τῶν ἀντίτυπων τῶν ἐκδοθέντων ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ταύτης (80,000,000) καὶ υποθέτοντες ὅτι 10 ἀνθρώποι ἀνεγνώσαν ἕκαστον αὐτῶν, βλέπομεν ὅτι 800,000,000 ἀνθρώπων ἐμαθον περὶ τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ καὶ τῆς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου! (Ἄσπρ. Ἀνατολῆς).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΡΟΦῶΝ ἘΝ ΓΕΝΕΙ.

Εἰ καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἑπερινῆς ταύτης διαίτης μου, κύριοι, θεωρεῖται σήμερον σπουδαῖον φυσιολογικόν καὶ χημικόν ζήτημα δι' ὅσας ἐλάβο τροποποιήσεις ἐκ τῶν σφοδρωτέρων ἐρευνητῶν τῶν καθ' ἡμᾶς τελευταίων χρόνων, οὐχ ἤτιον θέλω προσπαθῆσαι, ἵνα καταστήσω αὐτὸ ὅσον ἔνεστι καταληπτὸν εἰς ὑμᾶς διὰ τῆς ἐπιδεικτικώτερης αὐτοῦ ἀπλοποιήσεως, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ ἀπομακρυνθῶ τοῦ ἀκριβοῦς ἐπιστημονικοῦ λόγου. Εἰ δὲ τυχὸν δὲν ἤθελες κατανοηθῆ σύμματα ἢ τοῦ παρόντος ἀντικειμένου ἔνοιαι, θέλομεν ὅμως ἀποκτήσει τὴν γενικωτέραν αὐτοῦ ἰδέαν καὶ θέλομεν διδάχθῃ νὰ ἐξετάζωμεν, νὰ ἐρευνοῦμεν πάντοτε τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, μὴ ἀρκοῦμενοι εἰς τὰς ἀπλᾶς τοῦ λαοῦ γνώσεις

καὶ ἰδέας. Τοιοῦτοτρόπως δὲ, κύριοι, τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα προσκοπτάται βαθμηδὸν καὶ ἀνεκπαισθήτως τὴν ἐξιν τοῦ ὀριμώτερον σκέπτεσθαι καὶ τοῦ μὴ ἀποδέχεσθαι ἀβασανίστως πᾶν τὸ λεγόμενον ἢ πᾶν τὸ ὑποκείμενον εἰς τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ.

Εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου περιέχεται φώσφορος, σίδηρος, ποτάσα, σόδα, ἄσβεστος, μαγνήσιον, γλωρούχον σόδιον ἢ τὸ κοινὸν ἄλας, σώματα ἀέρια, ὡς τὸ ὕδρῳγονον τὸ ὀξυγόνον καὶ τὸ ἀζωτῶν, πρὸς δὲ τούτοις λευκώμα, οὔτινος τύπος ἔστω ἡμῖν τὸ λευκώμα ἢ τὸ κοινῶς λεγόμενον ἀσπράδι τοῦ ὠοῦ. Ἐκ τούτου δὲ τοῦ λευκώματος σχηματίζεται πᾶσα μεταμόρφωσις καὶ πᾶσα σύνθεσις τοῦ σώματος ἡμῶν, ἐκ τούτου ἄρχεται ἡ μόρφωσις τοῦ ἐμβρύου, ἐκ τούτου γίνεται ἡ ἐνωσις τῶν διετημένων μερῶν τοῦ ζώου, ὅλον τῶν τραυματίων, ἐκ τούτου ἐν γένει ἡ μόρφωσις καὶ ἡ θρέψις ὄλων τῶν ὀργανικῶν ἰσθμῶν τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἀλόγων ζώων. Ὁ φώσφορος εὐρίσκεται ἠνωμένος μετὰ ἐλαϊώδους τινὸς οὐσίας εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ εἰς τὰ νεῦρα, πρὸς δὲ φωσφορικὸν ἔλαιον μετὰ θείου ἀπαντᾶται εἰς τὸ σπέρμα τῶν ἀνδρῶν καὶ εἰς τὰ ὠὰ τῶν γυναικῶν, καὶ τοιοῦτον τὸ φωσφορικὸν λίπος ἐμπεριέχεται εἰς τὸν κρόκον τοῦ ὠοῦ. Τούτου ἕνεκα πρὶν ἢ ἀνακαλυφθῆ τὸ ἔλαιον τοῦ ὄνισκου (μουρουνόλαδον), οἱ ἀρχαιότεροι ἰατροὶ ἐδίδον εἰς τοῦς φθιτικούς 6—8 κρόκους ὠοῦ καθ' ἑκάστην, διότι καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ ὄνισκου ὀρεῖται κυρίως τὴν ρωσικὴν τοῦ ἐνέργειαν εἰς τὸν ἐμπεριεχόμενον φώσφορον. Ἐἴνε λοιπὸν ὁ φώσφορος τὸ καθ' ἑξῆσχην πλαστικὸν ἢ θρεπτικὸν στοιχεῖον τοῦ αἵματος, τὸ ὠφέλιμον εἰς τὴν θρέψιν τοῦ σώματος. Ὁ σίδηρος εἶνε καὶ αὐτὸς τὸ οὐσιωδέστερον μετὰ τὸν φώσφορον στοιχεῖον τοῦ αἵματος, καὶ δι' αὐτοῦ χρωματίζεται τὸ αἷμα: ἄνευ αὐτοῦ, ὡς καὶ ἄνευ τοῦ φωσφοροῦ, οὐδεμίαν θρεπτικὴ οὐσία δύναται νὰ θρέψῃ τὸ σῶμα ὑγιεινῶς καὶ ἄνευ βλάβης. Καὶ αὐτὸ τὸ θεῖον ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἡμετέρου σώματος, διότι ἀπαντᾶται εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα ἠνωμένον μετὰ τοῦ φωσφοροῦ, πρὸς δὲ εὐρίσκεται καὶ εἰς τὴν οὐσίαν αὐτὴν τῶν ὀρχων. Ἡ ἄσβεστος, ἠνωμένη μετὰ τοῦ φωσφοροῦ, ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν σύνθεσιν τοῦ ἀνθρωπίνου σκελετοῦ, τευτέστι τῶν ὀστέων. Ἡ ποτάσα καὶ ἡ σόδα χρησιμεύουσιν ἵνα διατηρῶσι τὸ αἷμα ρευστόν, πρὸς τοῦτο δὲ φαίνεται ὅτι συμπράττει καὶ τὸ κοινὸν ἄλας ἢ τὸ γλωρούχον σόδιον, ὡς καλεῖται ἐν τῇ χημείᾳ τοῦτο. Τὰ δὲ ἐν τῷ αἵματι ἢ ἐν τῷ ἡμετέρῳ σώματι ἐμπεριεχόμενα ἀερώδη στοιχεῖα ἢ ἀέρια, ὅποια ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, χρησιμεύουσιν ἵνα διατηρῶσι τὴν ἐλαστικότητα τοῦ σώματος καὶ τῶν διαφόρων τοῦ σώματος ἰσθμῶν.

Βλέπετε λοιπὸν, κύριοι, ὅτι τὸ ἀνθρώπινον σῶμα σύγκεται ἐκ πολλῶν καὶ ποικίλων γαιωδῶν στοιχείων, συγκείται δηλονότι ἐκ διαφόρων χρωμάτων, ἐκ χρώματος δὲ ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο πάλιν μεταβάλλεται: «Χοῦς εἰ καὶ εἰς χοῦν ἀπελεύσῃ» ἀναφωνεῖ καθ' ἑκάστην ἡ Ἐκκλησία διὰ τοῦ λειτουργοῦ αὐτῆς, ὅστις ἐπὶ τῆς τελευταίας τοῦ ἀνθρώπου κατοικίας μεγάλην ἀπαγγέλλει ἡθιοκοψοικὴν ἀλήθειαν πρὸς συνεισμὸν τῶν ἀλόγων τῆς σαρκὸς παθῶν! Ἀπαταὶ δὲ ἐκεῖνοι αἰοῦσαι, αἱ εὐρίσκειν εἰς τὸ ἡμέτερον αἷμα καὶ σῶμα, ἐπειδὴ ἀποσυνθίθενται καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ φθίρονται, διότι ἄλλαι

μὲν ἐξ αὐτῶν συνθέτουσι τὸ σῶμα, ἄλλαι δὲ ὡς περιτεύουσιν ἐξέρχονται ἐκ τοῦ σώματος διὰ τῶν ὀρων ἰδίως καὶ διὰ τῆς κόπρου, διὰ τοῦτο ἀνάγκη ἐστὶν ἵνα καὶ ἡμεῖς εἰσάγωμεν αὐτὰς καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τὸ σῶμα ἡμῶν ἄλλως τὸ σῶμα ἀποσυνθίμενον ἀδιαλείπτως, καταστρέφεται ἐπὶ τέλους καὶ θνήσκει, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸν ἐξ ἀπίστιας λεγόμενον θάνατον. Εἰς δὲ τὴν καθ' ἑκάστην ἡμέραν θρέψιν ἤτοι σύνθεσιν τοῦ ἡμετέρου σώματος ἀναγκάζει ἡμᾶς τὸ ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ ἰδίου σώματος ἐπιγινόμενον αἶσθημα τῆς πείνης, καὶ αὐτὴ ἐστὶν ἡ τῆς φύσεως φωνή, ἡ ἐκόντας ἄκοντας πειθαναγκάζουσα ἡμᾶς, ἵνα καθ' ἑκάστην τρέφωμεν τὸ σῶμα ἡμῶν, ἤτοι συνθέσωμεν αὐτό, ἀποσυνθίμενον καθ' ἑκάστην. Διὰ τῆς τοιαύτης ἀδιαλείπτου συνθέσεως καὶ ἀποσυνθέσεως συγκροτεῖται ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς τοιαύτης ἀρμοσιώσεως τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἀείποτε ἀνακινεῖται καὶ αείποτε εἰς τὴν μερικὴν υποβάλλεται φθοράν.

Δυο δὲ εἰσι, κύριοι, αἱ ποιότητες τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν, ὅσας καθ' ἑκάστην μεταχειρίζομεθα πρὸς τὴν σύνθεσιν ἢ θρέψιν τοῦ ἡμετέρου σώματος: δύο εἰσὶ τὰ εἶδη τῶν τροφῶν, ὅσας καθ' ἑκάστην εἰσάγωμεν εἰς τὸ σῶμα ἡμῶν, ἵνα διὰ τούτων ἀντικαθίστωμεν τὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐξαρχόμενα καὶ φθειρόμενα γαιώδη ἕκείνα στοιχεῖα, ὅσα ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν. Τὰ δύο ταῦτα τῶν τροφῶν εἶδη εἰσὶν αἱ φυτικαὶ καὶ αἱ ζωϊκαὶ οὐσίαι. Καὶ τὰς μὲν φυτικὰς ὑποδιαίρουσι σήμερον εἰς δύο τάξεις—α.) εἰς τὰς κυρίως φυτικάς οὐσίας τὰς ἀρβυνοῦσας ὑδατῶδων μορίων, οἷα εἰσὶ τὰ κηρώδη ἢ ραβίκια, αἱ μαλὰχει ἢ μαλῶχει, τὰ σπυκνῆα, τὰ σπαραγγία καὶ εἰτι τοιοῦτον, αἵτινες καὶ εἰσάγουσιν εἰς τὸ ἡμέτερον σῶμα τὰ ἀνθρακικὰ τῆς ποτάσης καὶ σόδας ἄλατα πρὸς ρευστοποίησιν τοῦ αἵματος καὶ πρὸς ἄλλους τινὰς σκοπούς.—δ.) εἰς τὰς ἀλευρώδεις, ἐλαϊώδεις καὶ ζαχαρώδεις φυτικάς τροφὰς, τὰς καὶ ἀναπνευστικὰς ἢ θερμαντικὰς λεγομένας, διότι αὗται συντείνουσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν διατήρησιν τοῦ ζωϊκοῦ θερμογόνου, ἤτοι τῆς τοῦ σώματος θερμότητος. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνάγονται καὶ πάντα τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ καὶ ὀίνος, περὶ ὧν ἰδίως θέλομεν διμιλῆσαι ἐν ἄλλῃ ἑπερινῇ διαλέξει. Ἐχουσι δὲ θερμαντικὴν ιδιότητα, διότι καὶ μεγάλην ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὸ εἰσπετάμενον ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρῆς ὀξυγόνον καὶ, τοῦτου ἕνεκα ἀρβύως εἰσάγονται αἱ τοιαῦται τροφαὶ ἢ τὰ οἰνοπνευματώδη ἕκείνα ποτὰ εἰς τὸ σῶμα, παρεμποδίζουσι κατὰ μέγα μέρος τὴν ἀποσύνθεσιν τῶν στερεῶν καὶ ὑγρῶν μερῶν τοῦ σώματος ἡμῶν, καὶ ἐντέθεν συντείνουσιν εἰς τὸ νὰ παχύνωσι τὸ σῶμα ἢ νὰ ἐπιφέρωσι τὴν πολυσαρκίαν, τοῦθ' ὅπερ ἐπιμαρτυρεῖ καὶ ἡ καθημερινὴ πείρα. Ἀλλὰ αὗται συντελοῦσι καὶ εἰς τὸ προδιαθέτειν τὸν ἡμέτερον ὀργανισμὸν εἰς διαφόρους βερίεας νόσους, ὅν πρὸς τὴν λιθίαν, τοὺς χρονίους ρευματισμούς ἢ τὴν ἀρθρίτιν, εἰς τὴν ποδάρην καὶ εἰς τινὰς ἀνιάτους τῆς καρδίας καὶ τοῦ ἥπατος νόσους: διὰ τοῦτο καὶ αἱ θερμαντικαὶ αὗται φυτικαὶ τροφαὶ βλάπτουσι—μάλιστα πασῶν τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ—τοὺς κατοίκους τῶν θερμῶν κλιμάτων καὶ ἡμᾶς τοὺς τῶν εὐκρατῶν κλιμάτων κατὰ τὰς θερμὰς τοῦ ἔτους ὥρας, οὗ καὶ φύσει ὁ ἀνθρώπος φέρεται πρὸς τὰς ὑδαρεῖς φυτικάς τροφὰς καὶ πρὸς τὴν ἀρβύων χρῆσιν τοῦ ὑδατος

Ἄλλ' οὐχ ἦτορ ἢ μετρία αὐτῶν χρήσις, καὶ μάλιστα ἐν ὥρῃ χειμῶνος, ὅτε διὰ τὴν συμπύκνωσην τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἀφθονον ὑπάρχει ἐν αὐτῷ τὸ δξυγόνον, οὐχὶ μόνον ὡφέλιμος, ἐστίν, ἀλλὰ ἀναγκαία, ὅπως ἀπ' ἐνὸς μὲν προφυλάτῃ τὸ σῶμα ἡμῶν ἀπὸ τῆς καυστικῆς τοῦ δξυγόνου ἐνεργείας ἐπὶ τῶν ὀργανικῶν ἰστών, ἀπ' ἐτέρου δὲ διατηρῇ τὴν ζωϊκὴν θερμότητα αὐτοῦ δι' ὅσον εἰσάγει ἀναπνευστικῶν ἢ θερμαντικῶν στοιχείων, ἀναγκαίων πρὸς τὴν ζωϊκὴν καῦσιν ἄνευ τούτου τὸ ἐν τῷ αἵματι διαλελυμένον, ὡς εἴρηται, λεύκωμα ἥθελε βαθμηδὸν ἐλαττωθῇ καὶ ἔξαντληθῇ, ἢ δὲ ζωῆ ἡμῶν ἥθελε καταστραφῇ, διότι ἐκ τοῦ λευκώματος σχηματίζονται: πάντα τὰ μέρη τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐνεργείας τοῦ εἰσπνεομένου δξυγόνου. Ὅθεν καὶ ἔταν ὁ ἱατρὸς διορίζῃ φυτικὴν τροφήν, ἀναγκαῖον θεωρεῖται σήμερον ἵνα ποιηθῇ τὴν ἀναγκαίαν διάκρισιν ἀναμίστου τῶν δύο τούτων τάξεων τῆς φυτικῆς διαίτης ἢ τροφῆς, καθ' ὅν προτιθεταὶ Θεραπευτικὸν σκοπόν.

Αἱ δὲ ζωϊκαὶ οὐσίαι ἢ τὰ κρέατα ἐν γένει εἰσάγουσιν εἰς τὸ σῶμα ἡμῶν τὸν φώσφορον καὶ τὸν σίδηρον διὸ καὶ εἰσὶν αἱ θρεπτικώτεραι καὶ ρωστικώτεροι τροφαί. Πρὸς τὰς ζωϊκὰς ταύτας τροφὰς προσεγγίζει πολύ ὁ οἶτος, ἀν καὶ εἶνε ἀλευρωδῆς φυτικὴ οὐσία, ἀλλ' ὅμως προσεγγίζει πρὸς ἐκείνας, διότι περιέχει τὰ δύο γαιῶδη στοιχεῖα, τὸν φώσφορον καὶ σίδηρον, καὶ διὰ τούτο ἐκ μόνου αἰσίνου ἄρτου δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ τραφῇ ἐπὶ πολλὸν χρόνον ὑγιεινῶς καὶ ἀνευ βλάβης. Τὰ θρεπτικώτερα καὶ ρωστικώτερα κρέατὰ εἰσὶ τὸ βέειον καὶ τὸ κρέας τῶν ἀγρίων ζώων καὶ πιτηῶν, τουτέστι τὰ λεγόμενα ἐρυθρὰ κρέατα, τὰ δὲ λευκὰ κρέατα τῶν ὀρνίθων, τῶν ἰχθύων, τῶν ὄστρομοδερμῶν καὶ ἄλλων εἰσὶν ὀλιγώτερον θρεπτικά καὶ ὀλιγώτερον εὔπεπτα. Οἱ ἰχθύς, τὸσῷ διὰ τὸν φώσφορον ὅσον καὶ διὰ τὸ ὅποιον ἔχουσι πολλὸ λεύκωμα, λέγονται διὰ τούτο, ὅτι εἰσὶ λίαν γονιμοποιοί, ὡς καὶ τὰ ὡὰ τῶν ὀρνίθων, περέχουσι δηλονότι περισσότερα στοιχεῖα εἰς τὸ σπέρμα τοῦ ἀνδρός καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὡῶν τῆς γυναικός. Ὅσοι τῶν ἀνθρώπων τρέφονται ἀποκλειστικῶς διὰ ζωϊκῶν τροφῶν, αἰτίνες ἀφθονοῦσι φωσφορικῶν ἀλάτων, οὔτοι καὶ εὐκολώτερον περιπίπτουσιν εἰς τὴν λιθίασιν καὶ τὴν πεδύργην, καὶ εἰς λιθιακὰς ἐναποθέσεις ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν ταῖς ἀρτηρίαις, καὶ μάλιστα ἐάν οἱ τοιοῦτοι καταγρῶνται συνάμα καὶ τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά, ὡς συνήθως συμβαίνει παρὰ τοῖς Ἄγγλοις, παρ' οἷς συχνότερα ἢ τε λιθίασις καὶ ἡ ποδάργρα.

Ἐκαστον λοιπὸν εἶδος τροφῆς καὶ διαίτης, κύριοι, ἔχει καὶ ἴδιον θρεπτικὸν λόγον, καὶ ἰδίαν ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ θρεπτικὴν λειτουργίαν ὅθεν καὶ ἡ μετρία χρήσις καὶ ἡ ἀνάλογος μίξις τῆς τε κυρίως φυτικῆς, τῆς θερμαντικῆς φυτικῆς καὶ τῆς ζωϊκῆς τροφῆς θεωρεῖται σκόπιμος καὶ συντελεστικὴ πρὸς τὴν ὑγίειν τοῦ ἀνθρώπου ἐν γένει. Λέγω δὲ ἐν γένει, διότι ὑπάρχουσι διάφοροι νοσερᾶ προδιαθέσεις, προκύπτουσαι ἐκ τῶν διαφορῶν τοῦ ἀνθρώπου κρέασων, αἰτίνες ἀπειτοῦσι τὴν ἀποκλειστικὴν ἀπορυγὴν κτύτης ἢ ἐκείνης τῆς διαίτης ἢ τὸν πλεονασμὸν κτύτης μάλλον ἢ ἐκείνης. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἢ μὲν φυτικὴ διαίτα ἢ τροφή, καὶ μάλιστα ἢ κυρίως ὑδαρῆς φυτικὴ τροφή, καθιστᾶ μακροβιώτερον τὸν ἄνθρω-

πον, ἢ δὲ ζωϊκὴ συντέμνει τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν διὸ, καίτοι ὡφέλιμος αὐτῇ εἰς τὴν παιδικὴν καὶ ἔφηρον ἡλικίαν, ἄρχεται γονιμὴν ἐπιβλαβῆς μάλλον εἰς τὴν ἀνδρικήν καὶ γερωνικήν, ἐάν μάλιστα γίνηται ἀποκλειστικὴ χρήσις αὐτῆς, τουτέστι τῆς ζωϊκῆς.

Ἐπειδὴ ἡ ζωϊκὴ τροφή ἢ τὰ κρέατα ἀφθονοῦσι φωσφορικῶν ἢ γαιωδῶν στοιχείων, τὰ δὲ στοιχεῖα ταῦτα γίνονται ἀφθονώτερον ὅσον αὔξεται ἡ ἡλικία, ὅσον μάλιστα ἀπὸ τῆς ἀνδρικῆς χωροῦμεν πρὸς τὴν γερωνικήν, διὰ ταῦτα ἐπισπεύδεται ἡ τοῦ σώματος ἀπογαιώσις καὶ ἢ πρὸς τὴν ἀνόργανον σύνθεσιν τάσις. Τοιοῦτοτρόπως οἱ μυῶνες, οἱ χόνδροι καὶ τὰ ὄστα σμικρύνονται ἅμα καὶ σκληρύνονται, πολλὰ φλέβες καὶ ἀρτηρίαι τοῦ δέρματος ἐξαρπίζονται, τὰ ὄστα, τιτανωδέστερα γινόμενα, θραύονται εὐκολώτερον, οἱ σύνδεσμοι καὶ οἱ χιτώνες τῶν ἀρτηριῶν τραχύνονται, καὶ συχνάκις ἐναποτίθενται αὐτοῖς οὐρικά καὶ φωσφορικά λιθίασις, πολλοὶ δὲ χόνδροι καὶ ἀποστεοῦνται ὅλως. Δικαίως ἄρα εἶπεν ὁ Ροβίνος (Robin) ὅτι τὸ γῆρας καὶ ὁ γερωνικὸς θάνατος ἀκολουθοῦσι τὸν λόγον τῶν μεταλλικῶν καὶ γαιωδῶν στοιχείων, ἅτινα προσφύονται εἰς τοὺς ὀργανικοὺς ἡμῶν ἰστούς, καὶ προσεγγίζουσι οὕτως αὐτοὺς εἰς τὴν φύσιν τῶν ἀνοργάνων συνθέσεων. Εἰ δὲ καὶ τῷ ὄντι δὲν εἶνε αὕτη μόνη ἢ αἰτία τοῦ φυσικοῦ τέλους τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, δυναμέθα ὅμως κάλλιστα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι αὕτη ἀποτελεῖ οὐσιῶδες μέρος αὐτῆς, καὶ διὰ τούτο ἡ ἀφθονος ἢ ἡ καθημερινὴ χρήσις τῶν τροφῶν ἐκείνων, ὅσαι ἐμπεριέχουσι πολλὰ μεταλλικὰ στοιχεῖα, οἷαι τὰ κρέατα, δύναται νὰ βραχύνωσι τὴν μακροβιότητα τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀπὸ τῆς γερωνικῆς λοιπὸν ἡλικίας, κύριοι, τὸ ἡμέτερον σῶμα, τείνον ἀείποτε πρὸς τὸ γαιῶδες, τείνον ἵνα χούς γένηται, πανταχόθεν ἢ ὅτι ἀπεικάζεται ἀγγελίας, ἔτι κατέφθασε τὸ τέλος τῆς σειρᾶς καὶ ἀλληλουχίας τῶν ἐνεργειῶν ἐκείνων, αἰτίνες ἀπειτέλουν τὴν ἀκατάληπτον λειτουργίαν τῆς σωματικῆς ζωῆς διὸ καὶ θείδω καὶ μελαγχολικός καὶ μεμψίμοιρος ὁ γέρων καθίσταται, ἐάν εὐτυχῶς δὲν ἥθελε μεταπέσει εἰς τὸ σιάδιον τῆς ἡθικῆς μαυρίας. Φαίνεται δ' ὅτι ἡ φύσις ἠθέλησεν ἵνα καταστήσῃ τοιοῦτοτρόπως ἐπαχθῇ τὴν ζωὴν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡμετέρου βίου, ὅπως μετ' ὀλιγωτέρως ὀλίψεως καὶ μετὰ πλείονος εὐχαριστήτους ἐγκαταλείπωμεν τὴν διζήρᾶν ταύτην ἐπὶ τῆς γῆς ὑπαρξιν. Ἄλλ' ἔάν ἢ τοῦ σώματος ἡμῶν ὕλη ὑπεβλάλλεται κατὰ νόμους τῆς φύσεως εἰς τοὺς νόμους τῆς ἀνοργάνου ὕλης, ἐάν ἢ σωματικὴ ἡμῶν ζωὴ σθένεται μετὰ βραχείων ἢ μακρῶν πνοῶν, ἐάν τὸ ἀνθρώπινον σῶμα διαλύεται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη, ἢ πνευματικὴ ὅμως τοῦ ἀνθρώπου ζωὴ, ὡς λαμπὰς αὐτόφωτος, οὐδέποτε σθένεται, ἀλλὰ ζῆ καὶ δικαινίζεται ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἐναρέτων αὐτῆς πράξεων. Ναι, κύριοι, ἀνατρέπομεν τὴν ἐπιστήμην καὶ μεγάλως καταβιβάζομεν τὸ ἀνθρώπινον λογικόν, ἐάν συγγέωμεν τὰς ψυχολογικὰς δόξας πρὸς τὰς δόξας τὰς φυσιολογικὰς, ἐάν συνταυτίωμεν τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις βιωτικὸν στοιχεῖον ἢ τὴν παρὰ τοῖς νεωτέροις ζωϊκὴν δύναμιν πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχῆν. Ναι! τὸ ἡμέτερον πνεῦμα, καταλείπον τὸ διαλυόμενον σῶμα, μεταβιβάζει πρὸς τὴν οὐράνιον αὐτοῦ κατοικίαν, ἐξ ἧς καὶ κατήλθε πρὸς δοκιμασίαν, πρὸς ἐνάττησιν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, αἰτίνες, ὡς περ πύρι καὶ

οὐδῆρην ἀνάλωτοι, οὔτε συγκαταρρέουσι μετὰ τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων οὔτε τὴν καταστρεπτικὴν τοῦ χρόνου ἐπιτροχὴν φοβούνται οὔτε ἐπὶ τῷ ὕλικῳ μαρσμά τοῦ γήρατος θλιβόνται, οὐδέ τὴν τελευταίην τοῦ βίου ἀποστρέφονται. Φύλαξ τοῦ ἀγάρου τῆς συνειδήσεως νόμου καὶ φρουρὸς τοῦ γραπτοῦ τῆς ἄνωθεν εὐαγγελισθείσης διδασκαλίας, ἀπέρχεται ὁ οὕτω βιώσας ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ ὕλικου εἰς ἕτερον πνευματικὸν κόσμον, μετὰ τῆς ἀφάτου ἐκείνης ἡδονῆς, ὅτι ἐξεπλήρωσε τὴν ἐπὶ γῆς ἀποστολήν, χρήσιμος ἔκλυτο καὶ τῷ πλησίον αὐτοῦ γενόμενος. Ἡ τηλιαυτῆ ἡδονή, κύριοι, οὐδέποτε πάει οὔτε ἐξαστεινῆ διὰ κέρρον οὔτε ἐγκαταλείπει ἡμᾶς κατὰ τὰς ὀλίψεις τοῦ βίου οὐδέ καταναλίσκει τὰς δυνάμεις τῆς ζωῆς οὐδὲ φέρει μετ' ἑαυτῆς τὴν μεταμέλειαν ἢ τὴν τύψιν τοῦ συνειδέτος, ὡς συμβαίνει εἰς πᾶσαν ἄλλην ἡδονὴν, συμπαραμένει δὲ καὶ συμπαροκολληθεὶ τὸν ἄνθρωπον καὶ πέραν τῶν ρείθρων τοῦ πολυκυμάντου βίου, ἀναφαίρετος ἀπὸ τῆς οὐρανίας αὐτοῦ φύσεως!

(Ἀπηγγέλθη ἐν τῷ Ἀναγνωστηρίῳ Λήμνου μηνὶ Ἀπριλίῳ 1874
ὑπὸ ΕἰΑΓΓ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ.)
(Ἐκ τοῦ περιόδ. Ὁ μ ή ρ ο υ.)

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑ.

Ἡ διάβασις τῆς Ἀφροδίτης,

Περὶ τῆς διαβάσεως τῆς Ἀφροδίτης πρὸ τοῦ δίσκου τοῦ Ἡλίου ἐν ἔτει 1874 ἀποσπῶμεν τὰ ἐκόμμενα ἔκ τινος δημοσίου μαθηματος τοῦ διευθυντοῦ τῆς σχολῆς τῶν τεχνῶν ἐν Σκουτάρτη Δρος Τσεχ (Dr Zech).— Τῇ 9 Δεκεμ. 1874 θὰ διέλθῃ ὁ πλανήτης Ἀφροδίτη πρὸ τοῦ δίσκου τοῦ Ἡλίου ἐν ἔτει 1882 θὰ ἐπαναληθῇ τὸ φαινόμενον, μεθ' ὃ οὐδεὶς τῶν νῦν ζώντων ἀνθρώπων θὰ παρατηρήσῃ παρόμοιον τι διότι τὸ φαινόμενον τοῦτο συμβαίνει ἐν μίᾳ ἡλιετηρίᾳ ἑξήαις κατ' ἀνώτατον ὄρον· πολλοὶ δὲ γενεαὶ θνητῶν παρέρχονται χωρὶς νὰ τὸ ἴδωσιν. Αἱ διαβάσεις συμβαίνουσι κατὰ ζεύγη, πάντοτε δύο χωριζόμεναι ἀπὸ ἀλλήλων ὑπὸ χρονικοῦ διαστήματος 8 ἐτῶν ἕκαστον ὅμως ζεύγος χωρίζεται ἀπὸ τοῦ ἐτέρου ὑπὸ χρονικοῦ διαστήματος 120 ἕως 130 ἐτῶν. Πόσον ἀναγκαῖον εἶνε νὰ ἐπωφεληθῶμεν τῶν ὀλίγων ὥρῶν τῆς διαρκείας τοῦ σπανίου τούτου οἰνομένου, κατανοοῦμεν, ἐάν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἐκ τῆς ἀκριβοῦς παρατηρήσεως αὐτοῦ ἔξτραται ὁ ἀκριβὴς προσδιορισμὸς τῆς ἀποστάσεως τῆς γῆς καὶ ὄλων τῶν πλανητῶν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου, ἐν γένει δὲ καὶ ὄλων τῶν ἀστέρων, καθόσον δυναμέθα νὰ ἐφραμάστωμεν τὴν μέθοδον τῆς καταμετρήσεως ἐπ' αὐτῶν. Διὰ τῆς γύσεως τῆς ἀποστάσεως ἐνὸς πλανήτου ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἀποκτῶμεν τὸ μέτρον, ὅπερ ἐφαρμόζοντες κατ' ἀστρονομικοὺς νόμους, ἐρίσκομεν τὰς ἀποστάσεις καὶ τροχιάς τῶν ἐπιλόπιων πλανητῶν, σχεδὸν δ' εἶπεν κατασκοιζόμεθα ἐν τῷ λαβυρίνθῳ τοῦ σύμπαντος· αὐτὸ λοιπὸν τὸ μέτρον προσπαθοῦμεν

νὰ ὀρίσωμεν διὰ παρατηρήσεων ἐπὶ τῆς διαβάσεως τῆς Ἀφροδίτης πρὸ τοῦ δίσκου τοῦ Ἡλίου. Ὁ ρήτωρ ἀναπτύσσει ἐπὶ τούτοις, πῶς διὰ τριγωνομετρικῶν ὑπολογισμῶν προσδιορίζομεν ἕκ τοῦ μέρους τῆς ἐπισκοπῆς τὴν ἀπόστασιν σημείου, εἰς ὃ δὲν δυναμέθα νὰ εἰδῶμεν, καὶ καταδεικνύει ὅτι ὅσω ἀνίσωταί αἱ πλευραὶ τοῦ βοηθητικοῦ τριγώνου, τὸσῷ ἀνακρίβες τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὑπολογισμῶν. Ὅπως διὰ τῶν ἡλιακῶν ἐκλείψεων ἐπιδιορθοῦμεν τοὺς περὶ ἀποστάσεως τῆς σελήνης ὑπολογισμοὺς ἡμῶν, οὕτω συμπληρούμεν καὶ τοὺς τῆς ἀποστάσεως τοῦ Ἡλίου διὰ τῶν διαβάσεων τῆς Ἀφροδίτης πρὸ τοῦ δίσκου αὐτοῦ ὡς ὁ Χάλλεῦ ἀπερήνατο κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα. Εἶνε δ' ὁ πλανήτης προσφορώτατος, διότι κεῖται πάντων πλησιέστερον τῇ Γῆ. Ὁ Χάλλεῦ ἀποθανὼν τῷ 1742 ἔπει δὲν εἶδε τὰς διαβάσεις τοῦ 18ου αἰῶνος ἐν ἔτει 1761 καὶ 1769· ἀλλ' αἱ ὁδηγαὶ του ἐπληρώθησαν κατὰ γράμμα. Ἡ ἐν ἔτει 1761 διέβασις δὲν ἦτο πρόσφορος διὰ παρατηρήσεις, αἰτίνες ὅμως μετὰ μείζονος ἐπιτυχίας ἐγένοντο κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1769 διάβασιν. Δυναμέθα ὅμως νὰ εἰπώμεν, ὅτι τ' ἀποτελέσματα τῶν παρατηρήσεων ἐγέναντο γνωστὰ βραδυτέρον, ἀπ' ὅτου ὁ Ἐγκε ἐν ἔτει 1820 ἐπεξεργάσθη αὐτάς. Ἐκτοτε ὠρίσθη ἡ ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἀπόστασις τῆς Γῆς εἰς 20,680,000 μιλίων· ἀλλὰ μετ' ὀλίγας δεκαετηρίδας ἠγέρθησαν ἀμφιβολίαι περὶ ὀρθότητος τῶν παρατηρήσεων, ἀς ὁ Ἐγκε εἶχεν ὡς βάσιν τῶν ὑπολογισμῶν του. Ἐκ πολλῶν δεδομένων συμπεραίνομεν, ὅτι ἡ ἀνω ἀπόστασις εἶνε μείζων τῆς πραγματικῆς, ἢ δὲ διαφορὰ πρόκειται νὰ εἰρηθῇ ἐκ τῶν παρατηρήσεων τοῦ προσεχούς ἔτους. Μεγάλα προετοιμασίαι ἐγένοντο ὑπὸ τῆς Ρωσσίας ἐν Σιδηρίᾳ καὶ ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς Ἰνδίαις. Εἰσέτι ὅμως δὲν ἀπερασίσθη θεικῶς ἐάν ἡ Γαλλία θὰ ἐκπληρώσῃ τὰ πρὸ τοῦ 1870 ἔτους γενομένα σχεδία. Ἡ Γερμανία πρόκειται νὰ ἰδρῶσῃ σταθμοὺς ἐπὶ τῆς νήσου τοῦ Μακρίτιου, τῶν Ἀουαλανθειῶν καὶ Κερουαλειῶν νήσων, ἐν Σινικῇ, ἐν Περσίᾳ καὶ πιθᾶως ἐν Ἰοκοχαμᾳ τῆς Ἰαπωνίας. Ἐν τῷ αυτοκρατορικῷ ἀστεροσκοπεῖῳ τοῦ Στρασβούργου γυμναζονται νεοὶ ἀπρονόμοι, ἵνα ποιήσωσιν ὅσον ἐνεστίν ἀκριβεστέρως παρατηρήσεις.— Ἀλλὰ πρὸς τί βλαῖ αὐταὶ αἱ παρασκευαί, ἀπὸς διὰ καλοῦ τηλεσκοπίου δυναμέθα νὰ παρατηρήσωμεν τὴν Ἀφροδίτην;— Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπαντᾷ ὁ ἀγγρεῖων. λέγων ὅτι πρόκειται νὰ βεβαιωθῶσι καὶ εἰ δυνατόν νὰ ἐξηγηθῶσι διάφορα περὶ ἕργα φαινόμενα, ἅτινα παρατηρήθησαν κατὰ τὴν διάβασιν ἐν ἔτει 1769. Παρατηρήθη δηλαδὴ, ὅτι κατὰ τὴν στιγμήν τῆς εἰσόδου τῆς Ἀφροδίτης εἰς τὸν δίσκον τοῦ Ἡλίου μεταβλήθη τὸ σχῆμα αὐτῆς καὶ ἐγένετο σχεδὸν ἀποσειδῆς, συγχρόνως ἐσχηματίσθη σκιερὰ γέφυρα μετὰ τοῦ δίσκου τοῦ Ἡλίου καὶ τοῦ γύρου τῆς Ἀφροδίτης. Προήλθεν ἄρα γὰ τούτο ἐξ ὀπτικῆς ἀπάτης; Ἐγένετο ἢ ἐσωτερικὴ ἐκπέτη, καθ' ἣν στιγμήν παρατηρήθη ἡ σκιερὰ γέφυρα, ἢ ὄχι;— Πολλά παρόμοια ζητήματα πρόκειται νὰ λυθῶσι διὰ τῶν προσεχῶν παρατηρήσεων. Ἐκτός τούτου ἢ ἀκριβῆς παρατηρήσεις τοιοῦτου φαινομένου παρέχει πολλὰς δυσκολίας. Οὐδεὶς τῶν νῦν παρατηρητῶν εἶδῆ ποτε διάβασιν Ἀφροδίτης· καὶ ὅμως ἀπὸ ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ φαινομένου θὰ βίωσῃ τὴν ἐρασίην του, ἵνα μὴ τῷ διαρῖθῃ ἡ στιγμή τῆς ἐνά-

ξως, όφειλε να παρατηρήση μετ' ίσης ακριβείας τὸ φαινόμενον κατὰ τὰς διαφόρους στιγμὰς. Παρομοία παρατήρησις εἰσέπει τὸν παρατηρητὴν καὶ αὐτὸς ὁ ἰσχυρότατος ὀφθαλμὸς ἀπαυδᾷ, πρὸ πάντων δεῖν διαρκῶς ἀτενίζη σκιερὸν ἀντικείμενον ἐπὶ φωτεινῆς ἐπιφανείας τὴν αὐτὴν ὁμῶς στιγμῆν, ἣν τυχὸν θ' ἀποφασίσῃ τις νὰ χάρισθῃ τῷ ὀφθαλμῷ πρὸς ἀνάπαυσιν, δυνατόν νὰ συμβῇ σπουδαῖον φαινόμενον, ἔπερ, ἐάν τώρα δὲν παρατηρηθῇ, διὰ δεκτικη-ρίδας ἰσως καὶ ἐκτατονταετηρίδας χάνομεν. Περιπλέον οὐδ᾽ ὅμως ἀρκεὶ παρατήρησις κατὰ δευτερόλεπτα ἵνα ἐπιτύχωμεν περίπου ἀκριβῶν ἐξαγομένων, ἀπαιτεῖται παρατήρησις τοῦλάχιστον κατὰ δέκατα δευτερολέπτου.

Εὐτυχῶς ἡ Ἀρροδίτη ἀπὸ τῆς τελευταίας διαβάσεώς τῆς ἔδωκε καιρὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἵνα τελειοποιήσωσι τὰ μέσα τῆς παρατηρήσεως κατὰ ποσὴν τε καὶ ποιόν. Ἄπ' ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἀνεκαλύθη ὁ γαλβανισμὸς, ἡ φωτογραφία καὶ ἡ φασματοσκοπικὴ ἀνάλυσις. Τῇ βοήθειᾳ τοῦ γαλβανισμοῦ δύναται τις, καλῶς ἐξησκημένος ὢν, νὰ προσδιορίσῃ τὴν στιγμὴν τῆς ἐνάρξεως φαινομένου τινὸς μέχρι καὶ τοῦ πεντηκοστοῦ τοῦ δευτερολέπτου.

Τὴν κατὰκοπον ὀφθαλμὸν ἐλαφρύνει ὁ ἥλιος, σημειῶν τὰ διαφωρα φαινόμενα ἐπὶ φωτογραφικῶς παρεσκευασμένον πλακῶν. (Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἰδίως οἱ Ἅγγλοι ἀστρονόμοι θὰ κατορθώσωσι πολλὰ, διότι εἶνε ἐντελῶς ἐξησκημένοι) Τέλος ἡ φασματοσκοπικὴ ἀνάλυσις μεταβάλλει τὸ αἰφνιδίως ἀρχόμενον φαινόμενον εἰς βαθμιαίως πλησιάζον, ὥστε ὁ παρατηρητὴς ἀφροντὶς δύναται ν' ἀναμῆνῃ τὴν καταλλήλων στιγμῆν. Ἔχομεν δι' ἐλπίδος λοιπόν, εἴτι τῇ βοήθειᾳ τούτων μέσων θὰ ὀρισθῇ ἡ ἀπόστασις τῆς Γῆς ἀπὸ τοῦ Ἥλιου τοῦλάχιστον μέχρις 1]1000 τοῦ πραγματικῆς μεγέθους αὐτῆς. Ὅπως ποτ' εἴη, θὰ δοκιμασθῶσι τὰ νέα βετηνικὰ μέσα, ἣ δὲ παρατήρησις κατὰ τὸ ἔτος 1882 θὰ παραγάγῃ κρίσιμα ἀποτελέσματα. Ὁ ἀγορεύων καταπαύει τὸν λόγον, ἀναφέρων εἴτι πρὸ πολλοῦ μὲν ἐργάζονται Γερμανοὶ ὑπὲρ τῆς ἀστρονομίας, νῦν ἔμως πρῶτον ἐπιχειροῦσιν ἐπιστημονικῆν ἐκστρατείαν ἐπὶ ἰδίῳν πολεμικῶν πλοίων. Ἐν Στουτγάρτῃ κατασκευάσθησαν σιδηροὶ οἰκίσκοι εὐκλῶς ἀποσυντιθέμενοι καὶ μετακινούμενοι, ἵνα φιλοξενήσωσι τοὺς ἀστρονόμους ἐπὶ ἀξένιων νήσων.

(Ἐκ τοῦ Θ ε α τ ο ὕ.)

Η ΑΛΗΘΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.

Ἡ τοῦ Θεοῦ ἀληθῆς Ἐκκλησία, ἃτε ἐμπεριλαμβάνουσα μόνον τοὺς ὑπὸ τοῦ Ἰεσοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐκλελεγμένους, ὡς ὄντας ἀναγεγεννημένους ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶνε, ὡς θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ πανσόφου ὀφθαλμοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐντελεστάτη κατὰ τε τὸ ὑλικόν, τὴν ἀναλογίαν καὶ τὴν ἐνότητά αὐτῆς. « Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἔν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διανέμων ἰθὰ εἰς ἕκαστον καθὼς θέλει. »

Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι μὲ τὸν αἰσθητικὸν ὀφθαλμὸν ρίπτουν

μεροληπτικὸν βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου, τὸ ὅποιν οἱ Ἱδιοὶ ὀνομαζοῦν— αἷ Ἐκκλησία », — αὐτὴ φαίνεται εἴτι συνίσταται ἐξ ἀνθρώπων ὅμως διαφέρων καὶ ἀντιθέτων φρονημάτων, ἃτε διηρημένων ὄντων ὑπὸ σχιζμάτων καὶ μακρὰν ἀπεχόντων τῆς ἐνότητος ἐνεκα οὐσιασῶν διαφορῶν.

Αὕτη ἡ μεταξὺ τῆς τοῦ Θεοῦ κρίσεως καὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων διαφορά καὶ ἀσυμφωνία πηγάζει ἐκ πορευσῆσεως τῆς φύσεως τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ. Οἱ ἄνθρωποι βλέπουν μόνον τοὺς προσεδόντας τὸν Χριστιανισμὸν καὶ λησμονοῦν τὴν ὑπάρχουσαν διαφερόν μεταξὺ Ἐκκλησίας, ὡς ὁρατῆς κοινότητος ἐμπεριεχομένης ἐξῆσου τοῦς τε ποιητοὺς καὶ τοὺς ἁγιότους, καὶ τῆς μουσικῆς ἢ ὑπερμουσικῆς Ἐκκλησίας τῆς συνισταμένης ὑπὸ μόνων τῶν ἐκ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀναγεγεννημένων καὶ ὧτω δὲ τῆς υἰοθεσίας, γεγεννημένων τέκνων τοῦ Θεοῦ, κληρονόμων τοῦ Θεοῦ καὶ συγγληρονόμων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ οὐρανίῳ κληρονομίᾳ.

Ὅθεν δὲν εἶνε ἡ ὁρατὴ κοινότης ἡ τὸ σῶμα, ἀλλ' εἶνε τὸ ἀόρατον καὶ πνευματικὸν σῶμα τὸ ὅποιον οἰκοδομεῖται καὶ παρηγορεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑπόσχεσις ἀφορᾷ μόνον τοὺς ἀληθεῖς καὶ πιστοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι τοὺς ἀπλῶς μόνον βαπτισθέντας εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ὁ τῆς Ἐκκλησίας ἀνθρώπινος διοργανισμὸς, ὁ ἀποβλέπων εἰς τὴν ἔδραϊωσιν καὶ τὴν ἐπέταξιν τῆς ἐπὶ τῆς γῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, ἀνακριθῶς εὐλογεῖται παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὁμῶς γίνεται μέγα πρόσκομα εἰς τὴν τοῦ Ἐυαγγελίου διεκδοσιν καὶ πρόδοσιν, δεγν ὁ ὁρατός καὶ ἀνθρώπινος ἀτικαριστὰ ἢ ὁπωσδήποτε κρύπτῃ ἢ καὶ κατ' ἑλάχιστον ἐμπόδιζῃ τὸν ἄρατον καὶ πνευματικόν.

Ἡ Ἐκκλησία, τὴν ὅποιαν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα οἰκοδομεῖ καὶ παρηγορεῖ, δὲν εἶνε ἀνθρώπινος ἐπινοήσεως οἰκοδομή. Δὲν πρέπει νὰ συγχέηται οὔτε μὲ τὴν μεγίστην καὶ μεγαλοπρεπεστάτην μητροπολιτικὴν Ἐκκλησίαν οὔτε μὲ τὸ ἀφανέστατον Ἐκκλησιότιον. Δὲν εἶνε σωματικόν. Δὲν εἶνε μάλιστα οὔτε συνθέσις τὸ αὐτὸ φρόνημα ἐχόντων λατρευτῶν, ἀλλ' εἶνε κὸ πιστός λαὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ οὗτος ὁ λαὸς ἰδιαίτερός προσκαλεῖται καὶ δικαιοῦνται καὶ ἀγιάζεται καὶ οἰκοδομεῖται καὶ παρηγορεῖται διὰ τῆς δυνάμεως καὶ ἐπιρροῆς τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τοῦ φωτίζοντος τὸν νοῦν αὐτοῦ καὶ ἐκλύοντος αὐτὸν πρὸς τὸν Οὐρανόν.

Καθ' ὃν καιρὸν κρίνομεν περὶ χαρακτήρων, δὲ μὴ λησμονώμεν, ἐν τῇ κρίσει καὶ ἐκτιμήσει ἡμῶν ταύτη, εἴτι ἐν τῇ ὁρατῇ Ἐκκλησίᾳ « ὁ σίτος καὶ τὰ ζιζάνια συναυξάνουσιν ὁμῶς. » Ἄς ἐνθυμώμεθα προσέτι εἴτι ἐν τὸς τῶν μὲ διαφόρους προσηγορίας ὀνομαζομένων Ἐκκλησιῶν εὐρίσκονται ὡσεπιτοπλεῖστον « οἱ ἅγιοι καὶ πιστοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί: » εἴτι ὁ Θεὸς τῶρα οἰκοδομεῖ τούτων τὸν πνευματικὸν ναὸν καὶ εἴτι ἅπασαι αἷ περὶ τῆς ἐνδοξου τελειοποιήσεως αὐτοῦ ὑποσχέσεις θέλου ἀκριθῶς ἐκπληρωθῆθ, δεγν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπανέλθῃ ἐν δλη τῇ δόξῃ αὐτοῦ. « Ὅταν ὁ Κύριος οἰκοδομήσῃ τὴν Σιών, θέλει φανῆ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. » (Ψαλμ. ρδ'. 16.)

(Ἐκ τοῦ Ἄ σ τ έ ρ ο ς τ ῆ ς Ἄ ν α τ ο λ ῆ ς.)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

Ἐπεδόθη ἡμῖν ἡ ἐπομένη βραχυτάτη περίληψις τῆς περὶ πατριού μουσικῆς μελέτης, ἣν ὁ κ. Ι. Ι. Σκυλίσης ἀνέγνω ἐν τῷ Συλλόγῳ Ὅμῆρω.

Ὁ κ. Ι. Ι. Σκυλίσης πρόθετο διὰ ταύτης ν' ἀποδείξῃ:

Α'. Ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἀνωθεν, ἣτοι ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων, εἰσήγαγεν ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῆς περιδῶλῳ τὴν Δαδτικὴν μελωδίαν, ἣτοι τὴν μουσικὴν τοῦ Δαβὶδ.

Β'. Ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ μελωδία, ὡς ὀνομα εἴπερ τις καὶ ἄλλη πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπεκρούσθη ὑπ' αὐτῆς, ὅσοις ἐπεχείρησε νὰ εἰσῶσῃ θύρασαν εἰς τὸν σептῶν αὐτῆς χώρον. Κατὰ δὲ τούτο δὲν ἔχομεν χρεῖαν ν' ἀκούσωμεν τί λέγουσιν οἱ ξένοι καὶ ἀλλόδοξοι. ὅσον σοφοὶ καὶ ἄν ὧσιν, ἀφοῦ ἔχομεν τὰς ρητάς μαρτυρίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τοῦ θείου Χρυσόστομου, πρὸς δὲ καὶ τὰς τῶν Βυζαντινῶν ἱστοριογράφων.

Γ'. Ὅτι λαυθάνονται, μαγάλως λαυθάνονται οἱ διατεινόμενοι, εἴτι ἡ Ἐκκλησία ἀπέβαλέ ποτε τὴν Δαδτικὴν μελωδίαν, καὶ παρὰ πάσας τὰς ἀντιστάσεις τῶν Ἁγίων Πατέρων ἠσπάσθη τὴν τὴν Ἑλλήνων, ἣν ἐπεκάλεϊ Ὀυμηλικήν, ἣτοι θεατρικὴν, διεφάρμηνην, αἰσχίστατην.

Ἐπομένως εἴτι ὅσοι ἐξ ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων θεωροῦμεν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν μουσικὴν ὡς πάτριον, ἣτοι ὡς Ἑλληνικὴν οὐδ' ἐλαχίστην ἰθῆαν ἔχομεν τῶν ἀγῶνων οὐδ' κατέβαλεν ἡ Ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῆς Ἑλληνικῆς μελωδίας καὶ ὑπὲρ διατηρήσεως τῆς Δαδτικῆς.

Ὅτι, ἄν εἰσεφέρσαν Ἑλληνικὰ μέλη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν προΐόντος τοῦ καιροῦ, εἰσέδυσαν οὐχὶ διὰ τῆς θύρας, ἀλλὰ διὰ τῶν παραθύρων, λαθραῶς, καθὼς εἰσέδυσαν ὄλιγον κατ' ὄλιγον μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, συναναμιγνόμεναι μετὰ τῶν Δαδτικῶν καὶ αἱ Ὁθωμανικαὶ μελωδίαί, δὲ ἀκούομεν ἐν αὐτῇ μέχρι σήμερα. Ἐνεχον δὲ τοῦ τιοῦτούτο δὲν πρέπει νὰ θεωρῶμεν τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ τοὺς καιρούς. Οἱ καιροὶ μεταβάλλουν τὴν αἰουσιτικὴν αἰσῆσιν τοῦ τε λαοῦ καὶ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, καταπηλουμένων ὑπὸ τῆς Μούτης ἥτις περιβομβεῖ ἐπικρατεστέρᾳ. Καὶ οἱ καιροὶ λοιπὸν ἔφεραν ἡμᾶς εἰς τοσοῦτον ἀδυναμίαν πρὸς τὴν Ὁθωμανικὴν μελωδίαν, δεγν ἐνεποίησαν ἡμῖν ἀντιπαθείαν πρὸς τὴν Ἑυρωπαϊκὴν, ἣτις εἶνε ἰσως ἡ γνησιωτάτη μέλιστα τῶν συγχετίρων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἐπειδὴ ἡ Ἰταλία (ἐνθε ἡ Μεγάλη Ἑλλάς τῶν ἀρχαίων) οὐδέποτε ἐδουλώθη ὑπὸ Ἀσιατῶν. (Ἐκ τῆς α' Ἄμαθειας.)

Ο ΤΕΡΑΣΤΙΟΣ ΣΙΑΦΡΟΔΡΟΜΟΣ.

Μία τῶν πλέον θαυμαστῶν ἐπιχειρήσεων δεσὰ ἀτομήθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων εἶνε ὁ σιδηρόδρομος ὅστις μέλλει νὰ συνάφῃ

τὸν Εἰρηναῖον ὤκεανόν μετὰ τῆς κοιλάδος τῆς Ἄμαζονος. Ὁ δεκάτος ἔνατος αἰὼν εἶνε ὑπὲρ πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς πώσεως τοῦ Ρωμαίου κράτους πλήρης τῶν θαυμασιῶν ἐφαρμογῶν τῆς ἐπιστήμης τῆς μηχανικῆς· ἀλλ' οὐδεμία θὰ παρουσιάσῃ πρὸς κῶμματα κατεπληρικώτερα τῶν δεσὰ πρόκεινται ἣνη. Ἴνα δῶσωμεν ἰθῆαν τῶν φυσικῶν καὶ μηχανικῶν δυσχερειῶν δεσὰς ἐδέθησε μέχρι τοῦδε καὶ θέλει δεήσει εἴτι νὰ ὑπερνηκίσωσιν δεσὰς ἀποπερατώσωσιν αἰσίως τὴν ἐπιχειρησιν, ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν εἴτι ἀριθμοῦνται οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν 30 γεφυρῶν καὶ 35 ὑπόνοιμων, παρουσιάζουσαι μῆκος δεκαοκτῶ χιλ. ποδῶν, ἐξ ὧν οὐκὼ χιλιῆδες διὰ τὰς ἐν μᾶζ μόνον θέσει γεφυρᾶς· εἴτι πρὸς κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ ἀνεμοχλεύθησαν ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἑκατομύρια κυβικῶν ποδῶν γῆς καὶ βράχων. Ἡ ἐργασία ἀρξημένη τῷ 1870 ἐστοίχισε μέχρι τοῦδε 33 ἑκατομύρια τάληρα καὶ θὰ στοιχίσῃ εἴτι περισσότερα μέχρι τοῦ 1876, καθ' ἣν ἐποχὴν θέλει ἀποκρατωθῇ. Τὸ μᾶλλον ἀξιοπαρατήρητον τῶν μηχανικῶν ἔργων θὰ ἦνε τὸ μέγα ὕδραγωγεῖον, τὸ πάντων ὕψιστον, δεπρ θὰ ἔχη 580 ποδῶν μῆκος καὶ τριακοσίων ὕψος μέχρι τοῦ κέντρου. Οἱ ὑποστηρίζοντες αὐτὸ δὲ φοροὶ πᾶσαλοι εἶνε 166,168 καὶ 253 ποδῶν· 8 ἔως δώδεκα χιλ. ἐργάται Σίναι καὶ διαφόρων ἄλλων λαῶν ἐργάζονται νυχθημερὸν εἰς τὴν σιδηρόδρομον.

(Σύλλογοι.)

ΔΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ
ΤΟΥ
ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ Α' ΑΛΕΞΙΔΟΥ.
(Ἐκ τοῦ ἔτους 1682—1725)

Ἡ αὐτοκρατορία Πέτρου τοῦ Α' ἔσχε λίαν σπουδαῖαν ἐπίβρασιν εἰς τὴν Ρωσίαν ὡς πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν διανοητικὴν τε καὶ φυσικὴν ἀνάπτυξιν. Ὅλοιο εἶδον τότε ἐν Ρωσίᾳ νέαν πλάσιν καὶ νέαν ζωὴν.

Ὁ Πέτρος Α' ἐγεννήθη τῇ 30 Μελίου τοῦ ἔτους 1672 ἐκ τῆς δευτέρας συζύγου τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου Νικαλαίς Κυριλλίδος γένους Ναρισκίνου. Τὸ μέγα σωματικὸν αὐτοῦ παράστημα, ἡ ἀμάρμαλτα ὕψη, ἡ ζωρότης τῆς φαντασίας, ἡ ἀγχίνοια τοῦ νοῦς καὶ ἡ θαυμασιὸς ἱκανότης τοῦ ἐνοεῖν καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι τὰ πάντα προφανῶς ἔδωκαν εἰς αὐτὸν τὴν προτίμησιν ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰωάννου, ὅστις εἶχε μὲν ψυχὴν ἀγαθὴν οὐχὶ δε καὶ ἄρρωστίαν. Διὰ τούτο, τελευτήσαντος τοῦ βασιλέως Θεοδώρου Ἀλεξιάδου, ὄλοι ὡς καὶ ὁ ἴσως βασιλοπάσις Ἰωάννης ἀπεφάσισαν νὰ ἀναβῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου πασιῶν τῶν Ρωσσιῶν ὁ Πέτρος, ἀλλ' ἡ ἀδελφὴ τῶν βασιλοπασιῶν τούτων Σοφία ὤκελε τοὺς τοξότας

κατὰ τοῦ Πέτρου καὶ καθ' ὅλων τῶν Νηρισκίων καὶ τότε συνέβη ἐν Μόσχῃ τρομερὰ στάσις, ἐξ ἧς τὴν 15 Μαΐου τοῦ ἔτους 1682 ἐγύθη πολὺ αἰμάτων, ὥστε ἐπὶ τέλους ἀπεφασίσθη νὰ ἀναβῶσιν ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ οἱ δύο βασιλόπαιδες. Ἡ στέψις δὲ αὐτῶν ἐξετελέσθη τὴν 23 Ἰουνίου καὶ ἡ Σοφία ἐκμύχθη κυβερνήτρια τοῦ βασιλείου.

Ο ΜΕΓΑΣ ΠΕΤΡΟΣ.

Ἡ ἄνασσα Σοφία φοβηθεὶσα τὴν τρομερὰν δυνάμιν τῶν τοξοτῶν διελογίζετο ἕνεκα τούτου κατὰ διαφόρους φρονίμους τρόπους νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τῆς Μόσχας. Ἐννοήσαντες ὁμοῦ τοῦτο οἱ τοξοῖται ἐπανεστῆσαν ἐκ νέου· διὸ φοβηθεὶσα ἡ αὐτὴ ἀπεμακρύνθη εἰς τὴν ἀγίαν λαύραν τῆς σεργικῆς τριάδος. Ἡ θεία πρόνοια θαυμασιῶς ἐδότησε ἐκεῖ διὰ τῆς ἀγίας τῆς προστασίας τὸν

Πέτρον ὅταν κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν οἱ τοξοῖται ἐσκόπευαν νὰ τὸν θανατώσωσι, τὸ βασιλικὸν ἱππικὸν εἰσῆλθεν εἰς τὴν μονήν, οἱ τοξοῖται καθύλαξαν καὶ ἀνωμολόγησαν τὸν ἑαυτὸν των ἕνοχον. Ἡ αὐτὴ τοῖς ἔδωκεν ἀμνηστίαν καὶ μόνον οἱ πρωταῖτιοι αὐτῶν τῶν κακούργων παρεδόθησαν εἰς θάνατον.

Ἐν τούτοις ὁ Πέτρος, ὅστις εἶχεν ἤδη συμπληρώσει τὸ δέκατον

πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, κατοικῶν εἰς τὸ χωρίον Προμπραζένσκον, συμβουλή τοῦ εὐνοουμένου του Ζενέτζα Λεφόρτα ἐσύστησε τακτικὸν ἐκεῖ στρατὸν ὀνομαζόμενον Πωτιέσκιον (1). Ὁ ἀριθμὸς τῶν Πωτιέσκίων ἤρξθη καὶ τινες ἐξ αὐτῶν μετατέθη-

(1) Δηλαδή διασκεδαστικόν.

σαν εἰς τὸ χωρίον Σεμενόβσκι, ἐκ τῶν ὁποίων ἔγεινε τὸ θεμέλιον τῶν δύο κυριωτέρων τωρινῶν αυτοκρατορικῶν τῆς σωματοφυλακῆς συνταγματῶν, τοῦ Προμπραζένσκου καὶ τοῦ Σεμενόβσκιου.

Ἡ ἄνασσα Σοφία μὴ ἐπιστήσασα κατ' ἀρχὰς εἰς τοῦτο τὴν προτοχὴν τῆς εἶδεν ἐπὶ τέλους, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν Πωτιέσκίων στρατευμάτων ἤρξανε καὶ διὰ τὴν εὖνοιαν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Πέτρον ἐπὶ μᾶλλον εἰδείκνυτο ἀφανθόν. Ἦρχιεν ἐπομένως νὰ δεικνύη φθόνον κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ἀδελφοῦ τῆς, βουλευομένη τὴν ἀπώλειάν του. Εἰδοποιηθεὶς ὁμοῦ περὶ τούτου ὁ Πέτρος ἀπεμακρύνθη εἰς τὸ ἀγιοτριαδικὸν τοῦ Σεργίου μοναστήριον. Πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν ἀφωτισμένων αὐτοῦ ἐδήλωσαν τὴν διύθεσίν των νὰ ἀποθάνωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἡ Σοφία ἐτρέμαζε καὶ ἀπεφάσισε νὰ φιλιωθῇ μετ' αὐτοῦ, πλὴν ὁ Πέτρος δὲν ἐσυμφώνησεν εἰς τοῦτο, ἀλλὰ διέταξε νὰ ἀποπεμφθῇ ἡ Σοφία εἰς τὸ μωσχοβικὸν νεώτεστον τῶν παρθένων μοναστήριον, ὅπου ἔλαβεν αὕτη τὸ μοναχικὸν σχῆμα μετονομασθεῖσα Σουσάνα. Τότε ὁ Πέτρος ἦλθε μετὰ τῆς μητρὸς του καὶ τῆς συζύγου του Εὐδοκίας Θεοδωρίδος ἐκ Λαπουινεῦ εἰς Μόσχαν. Ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης προῦπήνησεν αὐτὸν μετ' ἀγαλλιᾶσεως καὶ τῷ ἔδωκε τὴν ἀπόλυτον μοναρχικὴν ἐξουσίαν ἐφ' ὅλης τῆς Ρωσσίας.

Ἐκτοτε ἄρχεται ἡ ἐποχὴ τῆς δόξης τοῦ Πέτρου τοῦ Α' καὶ μετ' αὐτῆς ἡ ἐποχὴ τῆς δόξης τῆς Ρωσσίας. Ὁ Πέτρος ἠύξησε καὶ ἐτελειοποίησε τὸν στρατὸν του διὰ τῆς μεγάλης εὐρυτίας του καὶ τῶν πόνων τῶν ξένων, τοὺς ὁποίους προσεκάλεσεν εἰς Ρωσίαν ἔθεσε τὸ θεμέλιον τοῦ Ρωσικοῦ στόλου καὶ ὠκοδόμησεν ἐν τῷ Ἀρχαγγέλῳ ναύσταθμον. Μετὰ τοῦτο συνέλαβεν ὀριστικὸν σκοπὸν νὰ ἀποπερατώσῃ ἐνδύξως τὸν ἐξικολουθουμένον τότε πόλεμον μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Τουρκίας. Οἱ συσρατιῶται αὐτοῦ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιχείρησιν ἦσαν ὁ Λεφόρτας, ὁ Σαντλανθὸς Γκορδόνος, ὁ Γκολεβίνος καὶ ὁ Βενετὸς Νεὲ Λίμκας· ἀλλ' αἱ πρώται ἐπιχειρήσεις τῶν Ρώσων κατὰ τῆς Ἀζόφης ἦσαν ἀτυχέσταται καὶ ἐπιστρέφον τὸ ἔτος 1696 ὁ Πέτρος εἰς Μόσχαν ἔγεινεν αὐτόπτης τοῦ θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου. Κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν συνέβη εἰς τὴν Ρωσίαν πείνα (λιμός), πλὴν ὁ Πέτρος διὰ τῶν φρονίμων του μέσων διεφύλαξε τὸν λαόν του ἀπὸ αὐτῆς τῆς δυστυχίας καὶ ἕνεκα τούτου ἀπέκτησεν ἔτι μεγαλειότεραν εὐνοίαν παρ' ὅλων τῶν ὑπηκόων του. Μετὰ δὲ τοῦτο ἠύξησε τὰς τῆς ξηραῖς καὶ θλασσης δυνάμεις καὶ ἐπιχειρήσας δευτέραν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ἀζόφης ἐκυρίευσεν αὐτήν. Οἱ Τούρκοι συνήψαν τὸ ἔτος 1696 μετ' αὐτοῦ ἐκεχειρίαν καὶ παρεχώρησαν εἰς τὴν Ρωσίαν τὴν Ἀζόφην. Πρὸς διατήρησιν λοιπὸν πάντοτε τῆς πόλεως ταύτης εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς Ρωσσίας ὁ Πέτρος διενεόθη νὰ κατασκευάσῃ στόλον ἐπάνω εἰς τὴν Ἀζοφικὴν Θάλασσαν καὶ πρὸς τοῦτο ἐθεμελίωσεν ἐν τῷ Βορονέζῳ ναύσταθμον.

Τὸ ἔτος 1697 ὄργων πρὸς τὰς ὠφελίμους γνώσεις ὁ Πέτρος ἐπεχειρήθη ὀδοποιεῖν εἰς ξένας χώρας καὶ παντοῦ μὲ μεγάλην ἐξύτητα νοδὸς παρατῆρει πᾶν ὅτι ἦτον ὠφέλιμον καὶ ἀναγκαῖον διὰ τὴν Ρωσίαν. Ἐπιθυμῶν δὲ νὰ ἀποκτήσῃ γνώσεις εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς ναυπηγίας ἀνεχώρησεν εἰς Ὀλλανδίαν καὶ ἐκεῖ κατὰ τὸ χωρίον Σαρδμόμον ἐν τοῖς ναυστάθμοις ἐγκατετάχθη εἰς τοὺς

ναυπηγοὺς ὑπὸ τὸ ὄνομα Πέτρος Μιχαηλίδης καὶ μετ' αὐτῶν ἡγωνίζετο ἐκπληρῶν πᾶσαν ἐργασίαν. Ἀπὸ τῆς Ὀλλανδίας ὁ Πέτρος ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὅπου ἐτι περισσότερο ἐτελειοποιεῖτο εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς ναυπηγίας, καὶ μὲ προσοχὴν μεγάλην ἐπεσκέφη τὰ ἐπιπλαστάσια καὶ ὀπλοποιεῖα, τὰ νομισματοκοπεῖα, τὰ βαναυσουργεῖα, τὰ χειροτεχνεῖα καὶ διάφορα ἐργαστήσια καὶ ἐργαστήρια κτλ. Ἀναχωρήσας ἐξ Ἀγγλίας ὁ Πέτρος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ὀλλανδίαν καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐμελέετα ὀδοποιεῖαν εἰς τὴν Δρέσδαν καὶ Βιένναν, ὅθεν ἐσκόπευε ν' ἀναχωρήσῃ πρὸς τὴν Ἰταλίαν· ἀλλ' ἐπανάστασις ἐμφανίζομένη εἰς τὴν Ρωσίαν τὸν παρεκίνησε νὰ σπεύσῃ πρὸς τὴν Μόσχαν.

Αὕτη ἡ ἐπανάστασις προσῆλθεν ἐπίσης ἀπὸ τοὺς τοξοῖτας, διότι ἡ προτίμησις τὴν ὅποιαν ὁ Πέτρος εἰδείκνυεν ἀντὶ αὐτῶν πρὸς τὸν τακτικὸν στρατὸν τοῦ τοῦ ἐσκήληρυνε κατ' αὐτοῦ τοῦ μονάρχου καὶ καθ' ὅλων τῶν καταστημάτων του. Ὅθεν τέσσαρα συντάγματα τῶν τοξοτῶν σταθμεύοντα κατὰ τὸ λιτοδικὸν σύνορον ἐπροχώρησαν εἰς Μόσχαν καὶ ἠπειλοῦν τὴν ἐξολόθρευσιν τῶν ἐν αὐτῇ ξένων. Ἀλλ' ὁ Γκορδόνος ἀρχὸν τῆς Μόσχας εἰρήνευσε τοὺς ἀποστάτας. Ὁ Πέτρος διέταξεν αὐστηρῶς νὰ θεωρηθῶσιν ἔλα: αἱ περιστάσεις τῆς σπουδαίας ταύτης ὑποθέσεως καὶ ὑπολαχθέντων εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τὴν εὐσπλαγχτικὴν ὡς ἀδυναμίαν διέταξε νὰ παραδοθῶσιν εἰς θάνατον ὅλοι οἱ ἕνοχοι. Τότε ἀνακαλύψας καὶ τὴν σύζυγον τοῦ Εὐδοκίου Θεοδωρίδα ὡς πρωταίτιον τοῦ πράξικότηματος τούτου διεζεύχθη ἀπ' αὐτῆς, λαβούσης ὑστερον κούραν μοναχῆς καὶ ἐπονομασθεῖσας Ἐλένης.

Ἀυστηρὸς εἰς τὰς τῆς δικαιοσύνης πράξεις ὁ Πέτρος ἦτον εὐγνώμων πρὸς ὅλους ὅσοι ὑπερέτευσαν καλῶς καὶ πρὸς ἀνταμιώθη αὐτῶν ἐθέσπισε τὸ ἔτος 1698 παράσημον τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου.

Εὐθὺς ἔπειτα ὁ Πέτρος ἐκυριεύθη ὑπὸ μεγάλῃς λύπης, διότι ὁ θάνατος τοῦ ἤρπασε τοὺς εὐνοϊκοὺς του, τὸν Γκορδόνον καὶ τὸν Λεφόρταν· ἀλλ' ἐν ἔτει 1699 ὁ Πέτρος ἀνεπλήρωσε τὸ κενὸν ὅπερ κατέλειπον οἱ ἄνδρες ὅσοι εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ εἰς τὴν καρδίαν του διὰ τοῦ Μεντζικῆφ (Ἀλεξάνδρου Δανιήλ), ἀνδρὸς ἀξιωματικώτατου εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος μας ὡς πρὸς τὰς μεγάλας ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας προσῆνεγκεν αὐτῇ καὶ ὡς πρὸς τὸ ἄσπετον τῆς τύχης του. Ἐυδυνάμενος λοιπὸν ὁ Πέτρος ὑπὸ τοῦ νόου, τοῦ ζήλου καὶ τῆς φιλοπονίας τοῦ Μεντζικῆφ ἐβιάζε μὲ ἀποφασιστικὸν σκοπὸν πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν πολιτισμὸν τῆς Ρωσσίας, ἀκυρώσας εἰς τὴν αὐτὴν του ἔλα τὰ ἔθληρά καὶ ἀρχαῖα ἔθιμα καὶ πᾶσαν περιττὴν πολυτέλειαν καὶ παντοῦ δίδων ὁ ἴδιος τὸ παράδειγμα τῆς ἀπλότητος καὶ δαικνύων τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἐξομοιούται μὲ τὸν λαόν. Ὅθεν ἀπηγόρευσε νὰ πίπτωσιν ἐνώπιόν του γονυκλιτῶς· μόνος διεύθυνε τὰς ὠφελίμους ἐργασίας· μόνος ἔργασε τὰς συνθήκας καὶ τὰς ἐπιστολάς πρὸς τοὺς ξένους μονάρχας. Ὁ στρατὸς ἠύχθη καὶ ἐτακτοποιήθη κατὰ τὸ ἀρχέτυπον τῶν εὐρωπαϊκῶν στρατευμάτων καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἐκ δευτέρου ἐδημοσιεύθη ἡ ἀκύρωσις τῶν ἀρχαίων ἐθίμων καὶ αὐστηρῶς ἐτηρεύετο ἡ ἀναδίδασσις εἰς ἀνωτέρους βαθμούς, οὐχὶ διὰ τὸ ὑψηλὸν γένος, ἀλλὰ διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις καὶ τὴν ἀρχαιότητα εἰς τὴν

ὕπηρεσίαν. Τὰ βασιλικά εἰσοδήματα ἠϋζήτησαν χωρὶς νὰ ἐπιβαρύνωσι τὸν λαόν, διότι ἡ συλλογὴ τοῦ φόρου ἀντιτίθεται εἰς ἀνθρώπου τιμωμένης καὶ ἐμπειρίας. Διειτάθη ὥστε ὅλοι οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ ὑπάλληλοι νὰ ἐνδύωνται κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ξένων καὶ νὰ εὐρίζωσι τὸ γένειον, καὶ ἄνδρες καὶ πατέρες νὰ ἀπαλλάττωσι τὰς γυναῖκας καὶ θυγατέρας τῶν ἀπὸ τὴν παντοτεινὴν οἰκονομικὴν αὐτῶν κρῆτην καὶ ἐπομένως γυναῖκας ἐνδύμεναι κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ξένων νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ θέατρον, εἰς τοὺς χοροὺς καὶ τὰς συναθροίσεις. Τότε ἀπηγορεύθη τὸ νὰ ἐμποδίζηται εἰς τοὺς ξένους νὰ συνάπτωσι γάμους μὲ τὰς Ῥωσίδας καὶ εἰς τοὺς Ῥώσους μὲ τὰς ξένας γυναῖκας καὶ λοιπὸν διειτάτετο ὥστε οἱ ἱερεῖς ἐπὶ αὐστηρᾷ ποινῇ νὰ μὴ στεφανώνωσι κανὲν ζεύγος ἀνθρώπων ἄνευ τῆς ἀπομνηστῆς καὶ ἱδίας αὐτῶν συγκαταθέσεως. Ἐπιθυμῶν δὲ νὰ ὑψώσῃ τοὺς Ῥώσους εἰς βαθμὴν λαοῦ πολιτισμένου πρόετραψε τοὺς εὐγενεῖς Ῥώσους νὰ πέμψωσι τοὺς υἱοὺς τῶν εἰς τὰ ξένα μέρη, καὶ διὰ τὰ ἐνδότερα τῆς Ῥωσσίας ἐλάμβανεν μέτρα πολιτισμοῦ διὰ τὸν λαόν.

Ἐν Μόσχῃ ἐπιστήθη τυπογραφεῖον, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐτυπώθησαν διάφορα ὠφέλιμα συγγράμματα μαθηματικά, ἱστορικά, γεωγραφικά, ναυπηγικά, ναυτιλιακὰ καὶ καθεξῆς. Αὐτόθι καὶ εἰς ἄλλας πόλεις ἀποκατεστάθησαν σχολεῖα. Μετὰ δὲ τὸ ἔτος 1699 ὁ Πέτρος ἤλλαξε τὴν τάξιν τῆς χρονολογίας διατάξας ὥστε νὰ λογίζεται ἡ ἀρχὴ τοῦ νέου ἔτους οὐχὶ ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου, ὡς κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦτον, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου. Ἐκτοτε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου Ἀδριανοῦ εἶχε τὸν σκοπὸν νὰ ἀκυρώσῃ ἐν Ῥωσίᾳ τὸ πατριαρχικὸν ἀξίωμα. Δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν δὲν διώρισε κανένα διάδοχον τοῦ ἀξιώματος τοῦ Ἀδριανοῦ, ἀλλὰ διετάξε νὰ συγκροτηθῇ σύνοδος ἐκ τῆς τάξεως τῶν κληρικῶν καὶ νὰ ἐνομαζήσῃται ἀγία σύνοδος, καὶ αὕτη νὰ ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντα τοῦ πατριάρχου.

Οὕτως ὁ Πέτρος ἀνωρίζομενος τοὺς κοινωνοὺς αὐτοῦ ἀγωνίας προεῖδε τὰς πλησιάζουσας νέας ἀξιοδόξους πράξεις, αἱ ὁποῖαι δοκιμάσασαι τὴν ἀπίστευτον αὐτοῦ γενναιοκαρδίαν, τὴν ὑπομονὴν, τὸν νοῦν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ῥωσσίαν ἐστεράνωσαν αὐτὸν μὲ ἀθάνατον δόξαν καὶ ἐπεκύρωσαν τὴν δυνάμιν τῆς Ῥωσσίας. Προῆλθε λοιπὸν ὁ πόλεμος ὁ κατὰ τῆς Σουηδίας ὁ διαρκέστατος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1701 μέχρι τοῦ 1721. Τότε ἐπὶ τοῦ σουηδικοῦ θρόνου ἦτο Κάρολος ὁ Β΄. Ὁ Πέτρος ἂν καὶ εἰλικρινῶς ἐπεθύμει νὰ διατηρήσῃ μετ' αὐτοῦ εἰρήνην, ἀλλ' ἡ δυσμενὴς πρὸς τὴν Ῥωσσίαν διάθεσις τῆς σουηδικῆς κυβερνήσεως (1) καὶ ἡ δύναμις τῆς Σουηδίας ἐπαπειλούσα τῇ ἀρκτικῇ Ἑυρώπῃ κίνδυνον διεβεβαίωσεν αὐτὸν περὶ τῆς ἀνάγκης νὰ εὐρίσκηται εἰς ἐτοιμασίαν πρὸς ἐπιχείρησιν τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Σουηδίας. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Πέτρος δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἦναι ἀδιάφορος γνωρίζων ὅτι ἡ Σουηδία

(1) Ἐν καιρῷ τῆς ὀδοποιίας τοῦ εἰς τὰ ξένα διαβαίνων διὰ τῆς πόλεως Ρήγας (διατελούσης πάντοτε ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Σουηδῶν) ὁ Πέτρος προφανῶς εἶδε τὴν δυσμενείαν τῆς Σουηδικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν Ῥωσσίαν, διότι οὕτε εἰς τὸν Πέτρον οὕτε εἰς τὴν συνοδίαν τοῦ ἐσυγχωρήθη νὰ τὴν ἐπισκερθῆ, καὶ ὁ Πέτρος ἐκθέτων τὸν ἑαυτόν του εἰς μεγάλους κινδύνους μόλις ἤδυνήθη νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκεῖθεν.

ἐπωφελομένη ἐκ τῶν δυσχερῶν περιπτώσεων τῆς Ῥωσσίας θὰ ἀφῆρι ἀπὸ αὐτῆν, κατὰ τὴν Στολμοποδικὴν (2) διαπραγματεύσιν, τὰς ἀρχαίας ἰδιοκτησίας αὐτῆς, γαίας κειμέναις πρὸς τὸν πορθμὸν τοῦ Φίνσκου. Ἐν δὲ τῶν κυριωτέρων μελημάτων του ἦτο νὰ ἐπιστρέφῃ τὰς γαίας ταύτας καὶ ἐπομένως νὰ λάβῃ μέσα πρὸς κατασκευὴν στόλου ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης διὰ νὰ θέσῃ τὴν Ῥωσσίαν εἰς σχέσεις μὲ τὴν δυτικὴν Ἑυρώπην.

Ἄλλὰ διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ, ἀπητεῖτο ὄπλον ἕνεκα τούτου ὁ πόλεμος ἦτον ἀνευκτος μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Σουηδίας. Ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ὁ πολωνικὸς βασιλεὺς, (ἐκλέκτωρ τῆς Σαξωνίας Αὐγούστος Β΄) καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Δανιμαρκίας Φρειδερίκος Δ΄ εἰσῆλθον εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Ῥωσσίας. Ὁ μὲν πρῶτος εἶχε τὸν σκοπὸν νὰ ἐνώσῃ μετὰ τῆς Πολωνίας τὴν Φιλανδίαν, ὁ δὲ δευτέρος ἐπρότιθετο νὰ ἐξουσιάσῃ τὸ δουκάτον Γκολστικὸν Ἐκτόρπσκι, τοῦ ὁποῦ ὁ ἐξουσιαστὴς Φρειδερίκος Δ΄ ἦτον εἰς συγγενικὴν σχέσιν μετὰ τοῦ Καρόλου τοῦ Β΄. Διὰ τοῦτο ὁ ὑποκινούμενος πόλεμος μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Σουηδίας ἐξετάθη εἰς ἄλλην τὴν Ἄρκτον καὶ δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐπωνομάσθη ἐν τῇ ἱστορίᾳ μέγας πόλεμος τῆς Ἄρκτου.

Ὁ πόλεμος οὗτος ἤρχισε διὰ τῆς προσβολῆς τῶν Δανῶν εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Γκολσταίνου—Ἐκτόρπσκι καὶ διὰ τῆς ἐισβολῆς τῶν πολωνικῶν στρατευμάτων εἰς τὴν Φιλανδίαν. Πάγκυκα Κάρολος ὁ Β΄ παρεσκεύασε στόλον καὶ συνήθροισε στρατὸν ὅστις ἐθάνη ἀπέναντι τῆς Κοπεγχάγης (Κοπενάγης) ἔτος 1701 καὶ εἰς μίαν μάχην ἠνάγκασε τὴν Δανίαν νὰ εἰρηνεύσῃ μετὰ τῆς Σουηδίας εἰς τὸ Τραδαντάλε ὑποχρεωθείσαν νὰ μὴ ἐνεργήσῃ κατὰ τῆς Σουηδίας εἰς τὸν προσεχῆ πόλεμον καὶ νὰ μὴ ἐπιβουλευθῆ τὰς ἰδιοκτησίας τοῦ δουκάτου Γκολσταίνου—Ἐκτόρπσκι. Ἀπὸ τῆς Δανίας ὁ Κάρολος Β΄ διευθύνθη εἰς Φιλανδίαν. Φήμεν δὲ περὶ τῆς πλησιάζουσας αὐτοῦ προδραμοῦσα παρεκίνησε τοὺς Πολωνοὺς νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν τῆς Ρήγας. Τότε ὁ Αὐγούστος Β΄ ἤρχισε νὰ ζητῇ ἀπὸ τὸν Πέτρον ταχεῖαν συνδρομὴν, ὅστις καὶ ἐκήρυξε κατὰ τῆς Σουηδίας τὸν πόλεμον. Τὰ Ῥωστικὰ στρατεύματα κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ ἰδίου μονάρχου αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιστρατήγων αὐτοῦ τοῦ Τρουμπετσκόη, Μπουτουρλίνα, Βέρντε, Γκολοβίνου καὶ ἄλλων εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἰγκερμολανδίαν καὶ ἤρχισαν τὴν πολιορκίαν τῆς Νάρβας, ὁ δὲ Πέτρος ἀναγκασόμενος νὰ λάβῃ συνέντευξιν μὲ τὸν Αὐγούστον ἐνεπιστεύθη τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ εἰς τὸν Δούκα Ντὲ Κρούκα καὶ μόνος του ἀπεδήμησε πρὸς τὴν Λεξιάν. Ὁ Κάρολος ἐν τοσοῦτῳ ἐπροχώρησεν εἰς τὴν Νάρβαν. Ἦρχισεν μάχη καὶ μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας τὴν 18 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1701 ἡ τύχη αὐτοῦ ἀπεφασίσθη, 8,000 Σουηδῶν καταστρεφάντων 38.000 Ῥωστικῶν στρατεύμα. Τοῦτο δὲν εἶνε θαυμασίον, ἐπειδὴ οἱ Σουηδοὶ ὄντες πολεμικοὶ ἦσαν καὶ πλέον ἐμπειροὶ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἐπιστήμην καὶ συνεθιγμένοι εἰς τὰς νίκας, ἐν ᾧ ὁ στρατὸς ὁ Ῥωστικὸς συνίστατο τὸ περισσότερον μέρος ἐκ νεοσυλλέκτων.

(2) Πρὸς τὴν τωρινὴν Νοβοροδικὴν διοίκησιν πλησίον τῆς πόλεως Τυχβίνας ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ βραχίονος τοῦ ποταμοῦ Σάφα.

Ἡ περὶ τούτου εἴδησις δὲν ἐτάραξε τὴν σταθερότητα τῆς ψυχῆς τοῦ Ῥωστικοῦ μονάρχου. Μετὰ τὴν ναρδικὴν μάχην ὁ Κάρολος Β΄ διευθύνθη εἰς τὴν Πολωνίαν μὲ σκοπὸν νὰ ἐξώσῃ ἀπὸ τοῦ πολωνικοῦ θρόνου τὸν Αὐγούστον Β΄, καὶ ἐνθρονίσῃ τὸν Στανισλάβον Λεντζίνοσκον. Ὁρεληθεῖς ἐκ τούτου λοιπὸν ὁ Πέτρος ταχέως συνεπλήρωσε τὸν στρατὸν του καὶ ἐπρομήθευσεν εἰς αὐτὸν πυροβόλα ὄπλα. Ὁ Σεριμέτιερ ἐφθασεν εἰς τὴν Φιλανδίαν καὶ ἐκυρίευσεν ἐκεῖ πολλὰς πόλεις. Εἰς τὴν ἄλωσιν τοῦ Μιρεμπούργου ἠχμαλωτίσθη νέα κόρη ψυχῆ τε καὶ σώματι καλλίστη δεχθεῖσα τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ βαπτισθεῖσα Αἰκατερίνα Ἀλεξιάδα καὶ γενομένη κατόπιν σύζυγος Πέτρου τοῦ Α΄ καὶ Ῥωσσίας πάσης αὐτοκράτειρα (1). Τότε ἐκυρίευσεν τὸ Νοτεμπούργον (Σλιεμπουργον) καὶ παρὰ τὸ στόμιον τῆς Νίεβας ἐθάλε τὰ θεμέλια τῆς Πετροπόλεως τῆ 16 Μαΐου τοῦ ἔτους 1703, διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ὁποίας ἐκ τῶν προσβολῶν τῶν Σουηδῶν ἤγειρεν ἐπὶ τῆς νήσου τῆς κειμένης πρὸς τὸν πορθμὸν τοῦ Φίνσκου φρούρια τὸ Κρονσλότι καὶ Κρονστάτι. Ἐν τοσοῦτῳ οἱ Ῥώσοι ἐκυρίευσαν τὴν Νάρβαν καὶ μετ' αὐτὴν ὄλην τὴν Ἰγκερμολανδίαν. Τότε ὁ Κάρολος Β΄ βλέπων τὸν ἐπαπειλούμενον κίνδυνον κατὰ τῆς Σουηδίας ἠνάγκασε τὸν Αὐγούστον Β΄ νὰ παραιτήσῃ τὸν πολωνικὸν θρόνον καὶ αὐτὸς διεύθυνε τὰ ὄπλα του εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ῥωσσίας μὲ ἐλπίδα ὅτι διὰ τῆς βοήθειας τοῦ ἀρωσιωμένου εἰς αὐτὸν ἀρχιστρατήγου τῆς μικρᾶς Ῥωσσίας τῶν Κοζάκων Μαζέπα θὰ εἰσβάλλῃ εἰς τὴν μικρὰν Ῥωσσίαν. Ἄλλ' ἡ ἀξιωματικὴ νίκη, τὴν ὁποῖαν ἀπέλαυσεν ὁ Πέτρος τῆ 29 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1708 κατὰ τὸ σουηδικὸν ἀρχιστρατήγου Λεβεργανώτου πλησίον τοῦ Λεσνοῦ (2) προανήγγειλεν εἰς τοὺς Σουηδοὺς τὴν ἀπώλειαν ἀνά τὴν μικρὰν Ῥωσσίαν.

Ἐπακολούθων λοιπὸν ὁ Πέτρος Κάρολον τὸν Β΄ ἐπολέμησε πρὸς αὐτὸν ἐν τῇ Πολτάβα καὶ ἀπέλαυσε κατ' αὐτοῦ τῆ 27 Ἰουνίου ἔτους 1709 ἀξιωματικὴν νικῆν διὰ τὴν Ῥωσσίαν νικήν. Ἡ δόξα καὶ ἡ μεγαλειότης τῆς Ῥωσσίας ἐπακυρώθησαν τότε, ἡ δυναμὶς δὲ τῆς Σουηδίας ἔλλεινε εἰς πῦσιν καὶ τοῦτο προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Δανία ἐκήρυξε τὴν τραδανταλικὴν εἰρήνην οὐχὶ πραγματικῇ. Ὁ ἐκλέκτωρ τῆς Σαξωνίας Αὐγούστος ὁ Β΄ ἀνέβη ἐκ νέου εἰς τὸν πολωνικὸν θρόνον καὶ ὁ Πέτρος Α΄ ἐκυρίευσεν ὄλην τὴν Φιλανδίαν.

Μετὰ τὴν πολταδικὴν μάχην (ἔτους 1711) Κάρολος ὁ Β΄ ἐβύργεν εἰς τὴν Μολδαβίαν καὶ παρεδόθη εἰς τὴν προστασίαν τῆς Τουρκίας, ἡ ὁποία κατὰ προτροπὴν αὐτοῦ ἐκήρυξε κατὰ τῆς Ῥωσσίας πόλεμον. Ἀλλὰ ἡ ἐλπίς, τὴν ὁποῖαν Κάρολος ὁ Β΄ ἔσχεν εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον, σκληρῶς τὸν ἠπάτησε, διότι κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ὅτε ὁ Πέτρος μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἦτο περικεκυκλωμένος πλησίον τοῦ ποταμοῦ Προῦτου ὑπὸ πολυαριθμοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ μεγάλωτατος κίνδυνος ἠπειλεῖ αὐτὸν τε

(1) Πέτρος ὁ Α΄ συνεζεύθη τὴν Αἰκατερίναν Ἀλεξιάδα κατὰ τὸ ἔτος 1707 καὶ τὸ 1711 Μαρτίου 9 πανδήμιος τὴν ἀνεκήρυξε σύζυγόν του, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1724 ἐπωνομάσας αὐτὴν Αὐτοκράτειραν τὴν ἔσπεφεν ἐν Μόσχῃ.
 (2) Πρὸς τὴν τωρινὴν μογγολοδικὴν διοίκησιν πλησίον τοῦ Προπόησκού.

καὶ τὴν Ῥωσσίαν, ἡ Αἰκατερίνα Ἀλεξιάδα ἐλύτρωσε τὸν σύζυγον καὶ ἤρῳά της καὶ μετ' αὐτοῦ τὴν Ῥωσσίαν ἀπὸ τοσοῦτου κινδύνου. Διὰ τῶν προσπάθειων αὐτῆς ἡ Τουρκία συνῆψεν εἰρήνην μετὰ τῆς Ῥωσσίας, ὁ Πέτρος συνεφώνησε νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τοὺς Τούρκους τὴν Ἀζόφην καὶ νὰ ἰσοπεδώσῃ τὸ κτισθὲν παρ' αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀζορικὴν θάλασσαν ταγκαρικὸν φρούριον. Διὰ τὴν Ῥωσσίαν ἡ εἰρήνη αὕτη δὲν ἦτον ἐπιπερδής, ἀλλὰ κατ' ἐκείνας τὰς περιστάσεις ἡ Ῥωσσία ἤδυνάτο τὴν εἰρήνην ταύτην νὰ θεωρήσῃ μεγάλην εὐτυχίαν αὐτῆς. (1)

Τὴν ζημίαν τῆς Ἀζόφης καὶ τὴν κυριότητα αὐτῆς ἐπὶ τῆς Ἀζορικῆς θαλάσσης ὁ Πέτρος ἀντεστάθμησε διὰ τῶν κατακτήσεων του εἰς τὴν Ἄρκτον. Ἐδῶ ἀδιακόπως ἐξηκολούθει πόλεμος, οἱ Σαξῶνες καὶ οἱ Δανοὶ εἰσέβαλον εἰς τὴν σουηδικὴν Πρωμανίαν καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας Φρειδερίκος Οὐίλλιελμος ὁ Α΄ ἤνωσε τὰ στρατεύματά του μὲ τὰ Ῥωστικὰ καὶ πολωνικά· οἱ Ῥώσοι εἰσῆλθον ἔως εἰς τὸ Γκολσταίνικὸν φρούριον Τενιγγένον. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ Δανία ἔλαβε παρὰ τῆς Σουηδίας τὰς πόλεις Μπρέμην καὶ Βέρντεν, παρεχώρησεν αὐτὰς εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ νὰ ἐνωθῶσιν αὐτὰ μετὰ τὰς καναβερικὰς ἐπαρχίας, ἀλλ' ἡ Σουηδία εἰς τοῦτο δὲν ἐσυμψώνησεν. Αὕτη δὲ ἡ περίστασις ἠνάγκασε τὸν βασιλεῖα τῶν Ἀγγλων, ὡς καναβερικὸν ἐκλέκτορα, νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν ἀρκτικὸν πόλεμον.

Κάρολος ὁ Β΄ ἐγκαταλείψας τὴν Μολδαβίαν καὶ ταχέως διεῖλι-ὄων ὄλην τὴν Ἑυρώπην ἐβόασεν εἰς τὸ Στραλζούντι· διωκόμενος δὲ ἀπ' αὐτῆς τῆς πόλεως ἐπὶ τέλους ἐφθασεν εἰς τὴν Σουηδίαν. Ὁ φίλος αὐτοῦ Γκέρτζος καὶ ὑπουργὸς τῆς αὐτῆς τοῦ Γκολτσίνου—Ἐκτόρπσκι τὸν ἐσυμβούλευσε νὰ εἰρηνεύσῃ μετὰ τοῦ Πέτρον, ἀλλὰ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὅτε περὶ τούτου ἐγένοντο διαπραγματεύσεις Κάρολος ὁ Β΄ εἰς πόλεμόν τινα (τὸ ἔτος 1718) πρὸς τὴν Δανίαν ἐρονέυθη ἐν τῇ Νορβηγίᾳ πλησίον τῆς πόλεως Φειδριχσγκάλης. Ἡ σουηδικὴ κυβερνήσις καταδικάσας τὸν Γκέρτζον εἰς θάνατον καὶ συνωμολόγησεν εἰρήνην μὲν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, Πρωσσίαν καὶ Δανίαν, ἐκεχειρίαν δὲ πρὸς τὴν Πολωνίαν, ἤτις καὶ ἐστρεψεν ὅλας τὰς στρατιωτικὰς τῆς δυνάμεις κατὰ τῆς Ῥωσσίας. Ὁ Πέτρος εἰς τοῦτο δὲν ἐδειλιάσεν, ἀλλ' ἐξηκολούθει ἀκουράτως τὸν πόλεμον φέρων τὴν Σουηδίαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ εἰρηνεύσῃ μὲ τὴν Ῥωσσίαν. Τῆς εἰρήνης ταύτης γενομένης ἐν τῷ Νιστάτε (ἐν τῇ Φιλανδία τῆ 9 Αὐγούστου ἔτους 1721) ἡ Ῥωσσία ἀπέκτησε τὴν Λιφλανδίαν, Ἐσθλανδίαν, Ἰγκερμολανδίαν, Καρελίαν, μέρος τῆς Φιλανδίας μὲ τὴν πόλιν Βίμπεργον καὶ τὰς νήσους τὰς κειμένας πρὸς τὸν πορθμὸν τοῦ Φίνσκου, Ἐζελ, Ντάργγον καὶ λοιπὰ διὰ τὰς τοιαύτας ἀξιολόγους πράξεις ὁ Πέτρος ἐδέχθη νὰ λάβῃ τοὺς προθαθέντας αὐτῷ ἐξ ἀπάτης γῆς Ῥωσσίας τιμητικωτάτους βαθμοὺς, Μέγας αὐτοκράτωρ καὶ πατὴρ τῆς πατριδος.

Ἐν καιρῷ πολέμου πρὸς τὴν Σουηδίαν ὁ Πέτρος ἀδιακόπως

(1) Πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς τῆς γενομένης ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης πρὸς τὴν Ῥωσσίαν Πέτρος ὁ Α΄ ἐθέσπισε παράσημον καλούμενον τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης τῆ 24 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1714.

ἐξηκολούθει τὰ ἐπιχειρήσεντα μεγάλα ἔργα του ὡς πρὸς τὴν μόρ-
φωσαν τῆς Ρωσίας. Ἡ ἐπιμέλεια τὴν ὁποίαν κατέβαλλεν ὡς πρὸς
τὰς οἰκοδομὰς ἐν Πετρούπολει εἰδείκνυε τὸν μέγαν αὐτοῦ σκο-
πὸν περὶ κυριαρχίας ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ πρὸς ἀπο-
κάλυψιν εἰς τὴν Ρωσίαν τῆς ἀνεμποδίστου, ὠρελίμου καὶ συγγε-
νικῆς σχέσεως μετὰ τῶν δυτικῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων. Ἡ ναυ-
πήγησις τῶν πολεμικῶν πλοίων ἐν Πετρούπολει ἐγίνετο ἀκατα-
πύστως, αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ τέχναι, ἡ γεωγραφία καὶ τὸ ἐμπόριον
ἐκκαλλιεργούντο ἀνταμιδόμενοι καὶ προοδεύουσαι, καὶ πρὸς διευ-
κλίνουσι τῶν στρατιωτικῶν, πολιτικῶν καὶ κληρικῶν ὑποθέσεων
ἐσυστήθησαν τῇ 22 Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1711 γερουσία, ἑερά
σύνοδος καὶ συνέδριον. Τὸ πᾶν ἐκινεῖτο καὶ ἐπροχώρει εἰς τὴν ἐν-
τέλειαν, δίδει ἐκυβερνᾷτο ὑπὸ τῆς ἀγαθοποιοῦ θελήσεως καὶ τοῦ
νοῦ τοῦ Πέτρου καὶ ἐμψυχώνετο ὑπὸ τῆς ἐνθέρμου αὐτοῦ πρὸς
τὴν Ρωσίαν ἀγάπης. Πρὸς ἐνδυνάμωσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου
τῆς Ρωσίας ὁ Πέτρος ἤνωσε τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν μετὰ τῆς
Κασπίας διὰ τοῦ ὄχτου Βισενβολέεζικου καὶ κατώρρωσε νὰ ἐνώσῃ
τὸν ποταμὸν Βόλγαν μετὰ τῆς Νέεας διὰ τοῦ μέσου τοῦ ὀνομα-
ζομένου Αλτοζικικοῦ ὄχτου καὶ πρὸς διάδοσιν τῆς μαθησεως εἰς
τοὺς ὑπηρετοῦσας ἐν Πετρούπολει κατὰ τὸ ἔτος 1724
Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν.

Αἱ ἀναφανεῖσαι ἐπαναστάσεις εἰς τὴν Περσίαν, ἐν καιρῷ τῶν
ὁποίων πολλοὶ ἐκ τῶν ἐμπόρων Ρώσων ζώντων ἐκεῖ ἐθανατώθη-
σαν, ἠνάγκασαν Πέτρον τὸν Α' νὰ ἐπιχειρηθῇ ἐκστρατείαν εἰς
Περσίαν καὶ ἐκυρίευσεν τὸ Ντερμέντον. Καὶ ἡ Περσία συνωμολό-
γησεν εἰρήνην μετὰ τῆς Ρωσίας παρὰ χροῦσάσα εἰς αὐτὴν μέρος
τῶν γαιῶν τῆς, τῶν κειμένων πρὸς τὰ παράλια τῆς Κασπίας θα-
λάσσης. Ἀλλ' ἐπιστρέφων ὁ Πέτρος εἰς τὴν πρωτεύουσάν του
ἠεθλήθη ἐξησθενημένως τὰς δυνάμεις του καὶ, λυτρώσας ἡμέραν
τινα ἀνθρώπους καταποντιζομένους εἰς τὸν ρωσσικὸν πορθμόν, εἰς
τὸ χωρίον Αλάτ (πλησίον τῆς Πετρούπολεως), ἐκρουλόγησε σφό-
δρα καὶ τοῦτο ἐτίχυνε τὸν θάνατόν του, δετις ἐκοψε τὰς πολυ-
τίμους πρὸς τὴν Ρωσίαν ἡμέρας τοῦ μονάρχου τούτου κατὰ τὸ
πεντηκστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του.

ΜΑΞ - ΚΡΟΜΑΡ

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΟΜΟΡΚΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟΥ

(συνέχεια ἀπὸ σελ. 299.)

ΚΕΦ. Χ.

Ἀχ! πόσον ταχέως τὸ στάδιον τοῦ βίου τελευτᾷ, χθὲς μὲ
κυματιζούσας σημαίας, σήμερον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς
μάχης νεκροί, αὐριον ἐν τῷ τάφῳ φερόμεθα.

Ἡ Δίσθεθ ἐνησχολεῖτο ἐν τῷ νοσοκομεῖῳ ἐπὶ τῶν τραυματιῶν
οὐχὲ ἀποκλειστικῶς ἐπὶ ἐκείνων, οἵτινες ἐν ταῖς τάφοις ἦ τοῖς ὀ-

χυρώμασιν ἐπικονοῦν ὑπὸ τὰς ἐχθρικὰς σφαιρας, διότι ἐκτὸς αὐτῶν
ὑπῆρχον καὶ ἑκατοντάδες ἐκ τῶν πολιτῶν, οἵτινες ἦσαν ἠρωτη-
ρισμένοι ἐκ τῆς διαρρήξεως τῶν βομβῶν καὶ τῆς πτώσεως τῶν
διαφόρων κτιρίων. Οἱ πλείστοι τούτων ἦσαν κατὰ μὴ δυνάμενοι
νὰ διαφύγουν τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν.
Ἐκτὸς τούτου καὶ ἀσθενεῖται πολλὰ ὡς ἐκ τῆς πείνης ἐθέριζον τοὺς
ἐνδαστέρους, ὧν ἑκατοντάδες διατέλουσι ἄστεγοι ἢ ἔξω μεταξὺ
τῶν ἐραιπίων ὑπὸ ἀπλᾶ παραπήγματα. Ἡ Δίσθεθ ὄθεν ὑπηρετεῖ
καὶ ἐκοπίαζε καθ' ὑπερβολὴν ἐδούλεπε δὲ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἀπὸ
ἡμέρας εἰς ἡμέραν μεταλλοχολικώτερον καὶ ὠχρότερον, καίτοι
τὸ μείδιμα αὐτῆς δὲν εἶχε τὴν ἐγκαταλείψει.

Ὡς γνωστόν, τὸ ἀνώτερον τῆς οἰκίας μας μέρος εἶχε κατα-
πέσει πρὶν ἢ τὴν Σουβία ἀναχωρήσῃ μ' ὅλον τοῦτο αὐτὴ εὕριετο
εἰς τὴν καλλιτέραν κατάστασιν ἐξ ὧν τῶν πείριξ, ὑπῆρξε δὲ
ἀδύνατον νὰ καταπέσῃ τις τὴν μάχμην μου νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ,
καίτοι καθ' ἐκίστην οἱ γυμνοὶ τοῖχοί τῆς κατέρρεον πρὸς τὰ ἔσω
ἢ ἔξω· διότι, ἀν καὶ δὲν προσεβλήθη ὑπὸ δευτέρως βόμβας, κα-
τεκλονίζετο ὁμως ὑπὸ τῶν βομβαρδισμῶν, ἢ δὲ καταστροφή τῶν
πέριξ αὐτῆς οἰκιῶν ἀποκαθίστα αὐτὴν ὁμοίαν μὲ γηραιάν τινα καὶ
σκελετωδῆ μορφήν πλήρη ἀγωνίας καὶ τρόμου κατὰ τὸ τέλος
τοῦ σταδίου τῆς.

Δὲν ὑπῆρχον ἐπομένως ἄλλη θεραπεία ἢ νὰ καταφύγωμεν εἰς
τὰ ὑπόγεια, ἀποκαθιστώμετες αὐτὰ ὅσον ἐνεστιν οἰκησίμα. Ἐπεσκέ-
φθην ὄθεν αὐτὰ μετὰ τοῦ λοχίας Κλέης, ἀκολουθοῦμενος ὑπὸ τῆς
Γρέσης, ἥτις εἰδείκνυε μεγάλην πρὸς τοῦτο ἀνυπομονησίαν.

Ἐν τοῖς ὑπογείοις ὑπῆρχον τρία συγκοινωνοῦντα διαχωρισμάτα
ὧν τὸ ἐν εὕριετο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μετὰ τοῦ δρόμου ἐπιπέδου,
ἀλλὰ δὲν εἰσῆρχετο ἐν αὐτῷ οὐδὲ ἀκτίς φωτός, διότι πρὸ τῆς θυ-
ρίδος του σωρὸς χώματος ἦτον ἀναγκαστικῶς ὅπως μὰς προφυ-
λάττῃ ἐκ τῶν τεμαχιῶν τῶν διαρρηγνυομένων βομβῶν. Καὶ
ἦτο μὲν τὸ ἀσφαλέστερον τῶν ἀσύλων μας, ἀλλὰ ἡ ὑγρασία, τὸ
σκότος καὶ τὸ ψυχρὸς ἀποκαθίστα αὐτὸ ἀθλιέστατον διὰ τὴν γραῖαν
πρὸ πάντων μάχμην μου, οὕταν συνειθισμένην ἀνεκὰθεν εἰς ὠρεὰ
δωμάτια, λαμπρὸν φῶς καὶ θάλπος εὐχάριστον.

— Λοχία, εἶπα πλήρης βραθυμίας, ἔως πότε ἀρά γε θὰ
δικαιώσωμεν ἐνταῦθα;

— Μὰξ, μοὶ ἀπήντησεν, ἐνῶν διὰ τοῦ φωτός τῆς λυχνίας μου
ἠδυνήθην νὰ παρατηρήσω τὴν σοβαρότητα τοῦ ἤθους του, ἀν ἦνε
ἄληθῆ τὰ λεγόμενα, ὁ στρατηγὸς ὠάτητον ἢ βράδιον ὀφείλει νὰ ἐν-
δῶσῃ· λέγεται δὲ ὁ Στρατηγὸς Βιζλιν ἀπεκλείσθη ἐν τῷ Μίετς
καὶ δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε τὸ χεῖριστον.

— Ποῖον λοιπὸν εἶνε; ἠρώτησα.

— Εἶνέ τι, ὅπερ δὲν πιστεύω ἢ ὡς Πρωταικὴν λογοποιίαν. Λέ-
γεται δὲ ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὁ στρατηγὸς Μικ-Μικιὸν κατατρο-
πωθέντες ἐν Σεδάν παρεδόθησαν μὲ ὄλον τὸν στρατὸν καὶ ἀπε-
στάλησαν αἰχμαλώτοι ἐν Γερμανίᾳ.

— Ἡ ἐκπληξίς μου ὑπῆρξε μεγάλη.

— Ποῖος λοιπὸν θὰ σπέυση εἰς ἐπικουρίαν μας; ἠρώτησα.

— Οὐδεὶς ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ! ἀπήντησεν ἀνυψῶν τὸν πῖλον του.

Ἡμῶν βέβαιος δὲ ὁ λοχίας ἦτο ἀγαθὸς ἄνθρωπος καὶ τοι-

ἐφαίνετο σιωπηλὸς καὶ ἐπιφυλακτικὸς καὶ πρὸς τὴν Δίσθεθ ἀκόμην,
ἥτις διὰ τοῦ καλοῦ αὐτῆς τρόπου ἐπέτυρε τὴν ἐμπιστοσύνην παντὸς
ἀνθρώπου.

— Ὅπωςδήποτε θὰ δικαιώσωμεν ἐνταῦθα ἐπὶ ἐδδομάδας, ἀνέ-
κραξεν ἡ Γρέση, ἢν εἶχουμεν λητμονήσαι καταγυνομένην ἐν γωνίᾳ
τινὶ τοῦ ὑπογείου.

— Φεῦ! Ἄς τὸ καταστήσωμεν ὅσον ἐνεστιν εὐχέρστον ἀπὴν-
τησεν ὁ λοχίας. Ἐλθέ, Μὰξ, εἰμὶ ἔτοιμος νὰ σε βοηθήσω, ὅπως
φέρωμεν ἐνταῦθα τὰ ἔπιπλα.

Τοιοτοτρόπως μετακομίσσαμεν ἐν τοῖς ὑπογείοις τὰ καλλίτερα
ἐξ αὐτῶν ὅπως ὁμως ταῦτα ἠλλοιώθησαν ἀρ' ὅτου ἠδυνάμην
νὰ παρατηρήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τῶν ἐστιλβωμένων αὐτῶν
ξύλων καὶ τοῦ διαλάμποντος χαλκοῦ.

Ἡ Γρέση ἠδημόνει ἐπὶ τούτῳ λαμβάνουσα αὐτὰ ἐκ τῶν χει-
ρῶν μας καὶ παρατηροῦσα τὰς κηλίδας, τὰς τομάς καὶ τὰ ξύματα,
ἀτινα εἶχον ὑποστῆ ἐκ τῆς κόνεως, τῆς θραύσεως τῶν ὑέλων καὶ
τῆς τοσαύτης καταστροφῆς. Ἐν τούτοις τὰ ἐτακτοποιήσαμεν ὅσον ἦτο
δυνατὸν ἐν τοῖς ὑπογείοις· ὅτε δὲ ἡ ἐργασία ἐτελείωσεν αἱ λυχνίαι
ἀνήγησαν καὶ πύραυρον μετὰ πολὴς ἀσθρακίας· ἐτέθη πρὸ τῆς κα-
θέκρας τῶν ποδῶν τῆς μάχμης μου. Ὑπῆρξεν εὐχαριστημένος πλει-
ότερον ἢ ὅσον εἶχον ἐλπίζει. Τότε δὲ ὁ λοχίας Κλέης ὑπήγειν ὅπως
καταβιδάσῃ τὴν μάχμην μου εἰς τὸ ἀστυλον τοῦτο διὰ τῶν σκοτει-
νῶν αὐτῶν βριθιδίων.

Νομίζω ὅτι τοὺς βλέπω καταρρομένους βραδέως βῆμα πρὸς
βῆμα ἐν τῷ ὑπογείῳ. Ὁ λοχίας Κλέης ὠδήγει αὐτὴν μὲ ὄλην τὴν
δύναμιν ἐνὸς ἀνδρὸς συγχρόνως δὲ μετὰ τρυφερότητος καὶ εὐγε-
νείας, ἐνῶ ἡ μάχμη μου ἐπιστηριζομένη ἀσθενῶς ἐπὶ τοῦ βραχί-
ονος αὐτοῦ παρῆρει διὰ τοῦ τεθλωμένου αὐτῆς βλέμματος πρὸ
τῆς ἐνώπιον τῆς σκοτίας.

Ἡ Ἀλύσση ἴστατο ἄνωθεν αὐτῶν ἐπὶ τῶν βαθμίδων ἀκολου-
θοῦσα ἡσύχως καὶ ἔχουσα ἀνὰ χεῖρας τὸ ἐργόχειρόν της μετὰ
τοσαύτης προσοχῆς ὡς ἀν ἦτο ὁ πολυτιμότερος αὐτῆς θησαυρός,
ἀμυδρὸν δὲ τῆς ἡμέρας φῶς ἐφώτιζε τὸ πρόσωπον τοῦ κοραίου.

— Λοχία, εἶπεν ἡ μάχμη μου, ὅταν ἐπῆλθεν ἡ ὥρα νὰ μὰς
καληνυκτίσω, μείνον νὰ δειπνήσω μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ νέᾳ μας κα-
τοικίᾳ.

— Ἡ εὐχαριστήην πολὺ διὰ τοῦτο· ἡ μάχμη εἶχε δικτηρήσαι εἰ-
δος ἀρχαίας ἀξιοπροσεχίας, ἥτις δὲν ἐπέτρεπε μεγάλην μετ' αὐ-
τῆς οἰκείτητα. Ἐσπευσα δὲ καὶ ἐγὼ αὐτὸς νὰ παρακαλέσω τὸν
λοχίαν ὅπως δεχθῇ καὶ τοι δὲ συνενάισα, ἐφαίνετο συνεσταλμένος
ἐνώπιον αὐτῆς ἀν καὶ εὐχαριστημένος διὰ τὴν τιμὴν. Δύναμαι δὲ
νὰ προσῆθω ὅτι καὶ ἡ Γρέση αὐτὴ ἠυχαιστηθή μετὰ ἡμῶν. ἔλεγε
δὲ ὅτι διέφερε πολὺ τὸ νὰ περιποιηθῇ τις ἕνα τῶν ἀνδρείων ὑπε-
ρασιαστῶν τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ νὰ μοιρᾷ τὸν ἄρτον του εἰς τοὺς
ἀθλίους ρακενδῦτας αὐτῆς παιδας.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀπήντησα ἑσπέραν τινὰ τὸν Λοχίαν Κλέην
ἐν πληρεὶ στρατιωτικῇ στολῇ μετὰ τῶν συστρατιωτῶν του ἀπερ-
χομένων εἰς ὑπηρεσίαν καθ' ὄλην τὴν νύκτα.

Τὰ δωμάτια του εὕριετο ἢ ἡ ἐπὶ ὑπερήνω ἡμῶν ἦτο δὲ ἡμῶν
ἐνδαστέον νὰ γνωρίζωμεν ὅτι εὕρισκοντο πλησίον μας. Τὸ πρόσω-

πον τοῦ λοχία ἦτο σοβαρὸν ὡς τὸ σὺνήθεσ, ἀλλ' ἐνεπνέστο ὑπὸ
ἀσυνήθους τινος ζωρότητος καὶ πλήρης χαρᾶς διὰ φωνῆς σταθε-
ρᾶς μοὶ εἶπε:

— Χαίρε, Μὰξ, μέχρι τῆς ἐπιούσης.

Τὴν ἀκόλουθον πρῶτῶν ὠδήγησα τὴν Ἀλύσσην ὡς καὶ ἄλλοτε
ἐν τῷ νοσοκομεῖῳ, ἔθη ἡ Δίσθεθ ἐνοσηλεύετο. Τὸ νοσοκομεῖον εὐ-
ρίσκετο ἐν μιᾷ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἦτο δὲ πλήρες χροαμάλων κλινῶν
σχεδὸν ἐγγυλισσῶν ἀλλήλας.

Ἡ Δίσθεθ ἐνέκλυπε ἐπὶ μιᾶς τῶν κλινῶν τούτων μὲ τοὺς ὀρθογ-
μοὺς πλήρεις δασκρῶν ἦτο παραδόξον, διότι εἶχε πρὸ πολλοῦ
συνήθειαι εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῶν δυστυχιῶν καὶ τοῦ θανάτου.

Ἐπλησίασα ὅσον ἠδυνάμην ἡσύχως διὰ τῶν στενῶν διαδρόμων
τῶν κλινῶν καὶ παρετήρησα τὸ πρόσωπον τοῦ κειμένου σχεδὸν
πρὸ τῶν ποδῶν μου.

Ἦτο ἀναίμακτον καὶ ὠχρὸν εἰς ἄκρον δὲ φρεμον, ἀλλὰ τὰ
ὄμματά του ἦσαν ἠνεωγμένα καὶ μὰς παρατήρουσαν ἀναγνωρίζοντα
ἡμᾶς δι' ἐνὸς μείδιματος.

— Ὁ λοχία Κλέης, ἐξεφώνησα, τί τρέχει, τί συνέθη; περι-
σσότερον τι δὲν ἠδυνήθην νὰ εἶπω, διότι ἡ θεὰ αὕτη μοὶ ἦτο τρο-
μεροτέρα ἢ ὅσον δύναμαι νὰ τὸ ἐκφρασθῶ, ἐνῶ τὴν προτερσίαν
μοὶ εἶχον εἰπεῖ Χαίρε, Μὰξ, μέχρι τῆς αὔριου.

Τὰ χεῖλη του ἐκινούοντο, καὶ ἡ Δίσθεθ ἔλαψεν ἐν ἀκούσῃ τί
ἔλεγεν. Ἐπεθύμει τὴν Ἀλύσσην παρὰ τῷ πλευρῷ κῦτος.

— Πρόσεξον, Μὰξ, μοὶ εἶπε, νὰ μὴ τὸν ἐνοχλήσῃ καὶ παρῆ-
μεινον ὀλίγον διότι καταπεύγουσα χρεῖα μὲ καλεῖ ἀλλαχού, καὶ
ἀνεχώρησε πέραντα.

Ἐθεασ τὴν Ἀλύσσην ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ λοχία καὶ ἐγονυπέ-
τησα παρ' αὐτῆ, φροντίζων μὴ τὸν βλάβῃ συνωθουμένη πρὸς αὐτόν.

Ὁ αὐτυχὴς Κλέης παρετήρει αὐτὴν μετὰ πλείστης δετης τρυφε-
ρότητος καὶ ἀγάπης, διαλογιζόμενος ἴσως περὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ
τέκνων.

— Πῶς πηγαίνει τὸ πλέξιμόν σου, Ἀλύσση; ἐπιθύρισε διὰ τῶν
λευκῶν αὐτοῦ χειλέων.

— Ὡ, ἀπήντησεν αὕτη διὰ τεθλιμμένης φωνῆς, δὲν εἶνε ὅσον
ἔπρεπε καθρόν· καὶ τίς ἠδύνατο νὰ τὸ ἐργασθῇ καθρόν ἐν τει-
αὕτη ἐποχῇ; ὀπόταν ὁμως τελείωσῃ, ἡ μήτηρ μου θὰ τὸ πλύνη
καὶ θὰ τὸ κάμῃ λευκὸν ὡς τὴν χιόνα.

— Λευκὸν ὡς ἡ χιών ἐπιθύρισε ὁ λοχίας καὶ μοὶ ἔρριψε
βλέμμα ἐκφραζόν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ μ' ἐρωτήσῃ περὶ τινος
τὴν ἐρώτησίν του ἐμάντευσα.

— Ἐπιθυμεῖτε νὰ μαθητε ποῦ εὕρισκονται οἱ λόγιο οὔτοι; τὸν
ἠρώτησα.

— Οἱ ὀρθογμοὶ του ἀπήντησαν «Ναὶ» τόσον προφανῶς ὡς
ἐὰν τὸ εἶχον προφέρει τὰ χεῖλη του «ἐλθέ τᾶρα, ἀς συζητήσω-
μεν, λέγει ὁ Κύριος, καὶ τοι αἱ ἁμαρτίαι σου εἰσὶν ἐρυθροί, θὰ
γίνωσι λευκοὶ κτλ.» Ἀκολουθῶς ἀνεμνήσθη ἐσχους τινὰς τῆς
Ἄρ. Γραφῆς, οἵτινες ἐνόμισα ὅτι ἠδύναντο νὰ τὸν παραγηρήσωσι
καὶ τοὺς ἐπρόφραξεν πλησιάζων τὰ χεῖλη μου εἰς τὸ ὠτίον του, διότι
τὸ πυροδόλον ἐβρόντα ἀκατακλύστως καὶ δὲν ἦτο εὐκαλον ν' ἀ-
κούσῃ τις.

Το πρόσωπόν του ελαμπρύνθη ἀκροαζομένου τούς ἐξῆς λόγους: « *Αὐτοὶ εἰσὶν οἱ ἐξελθόντες μεγάλης στενοχωρίας ἐπύσανα τὰ ἐνδύματά των καὶ ἐλευκάναν αὐτὰ εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου κτλ.* »

— Πλου... μένα... λευκά ως ἡ χιών... εἰς... τὸ αἷμα τοῦ ἀρ... νίου, ἀπῆντησε μετὰ διακεκομμένης φωνῆς.

Μόλις ἐτόλμησα ν' ἀτενίσω εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαλευκαινόμενον ὑπὸ τοῦ ἐπεργουμένου θανάτου· αἰφνιδίως ὁμως καταβάλλει μεγάλας προσπάθειας, σύρει τὴν Ἀλύσσην πρὸς αὐτὸν καὶ ἀσπάζεται τὸ μέτωπόν της. Ὅτε μετὰ δύο στιγμὰς τὴν ἀνήγειρα, ὁ λοχίας Κλέης ἦτο νεκρός.

Ἦδη ἐκ δευτέρου ἠκολούθησα μετὰ τῆς Λίσθεθ ἐν τῷ κήπῳ τὴν ἐκπορὰν νεκροῦ. Ὅτε τὸ πρῶτον εἶχον ὑπάγει ἐκεῖ, τὰ ἀνήθη ἦνθον εἰσέτι καὶ ἕκαστος νεκρὸς ἔκειτο ἐν ἰδιαιτέρῳ καὶ ἡσύχῳ τάφῳ, ἀλλ' ἦδη μεγάλη τάφος εἶχεν ἀνορυθθῆ καὶ τὰ νεκροκράββατα ἀνὰ τρία ἢ τέσσαρα ἐρρίπτοντο ἐν αὐτῷ κατεσκευασμένως ἄνευ συνοδίας καὶ νεκρικήσ τελετῆς. Τὰ ἀνήθη καὶ αἱ μέλισσαι δὲν ὑπῆρχον πλέον τοῦ Ἠλείου μόνον ἢ λάμπις, τὸ κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ ἀστρα τῆς νυκτὸς ἕμενον ἀναλλοίωτα. Αὐτὰ καὶ μόνον ὅ' ἀτενίζουσι τοὺς τάφους ἀναλλοίωτα καὶ ὁπότεν ἀκόμη ἢ μνήμη ἐκείνων, οἵτινες ἀπωλέσθησαν, λησμονηθῆ.

Ἐν τούτοις δὲν ἠδυνάμην ἢ νὰ σκέπωμαί τί ὅ' ἀποβῆ ἢ σύζυγος τοῦ Κλέης μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς καὶ ὁ μικρὸς αὐτοῦ ἀργός, ὃν πρὸ δύο μηνῶν ἐγκατέλειψε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΧΙ.

«Ἐν μέσῳ καταρειπωμένων οἰκιῶν μία καὶ μόνη προσευχὴ ἐγείρεται· ἡ σφαγὴ αἷς παύση· λάβε οἶκτον ἐπὶ οἴλων καὶ ἐλθρῶν, ὦ Κύριε, καὶ δὸς ἡμῖν εἰρήνην.»

Φωνάζθητι ἦδη ἡμᾶς διελθόντας ἐν τοῖς ὑπογείοις ὑπὸ τὸ φῶς ἰούον τῆς λυχνίας, ἀκροαζομένους ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν καταρρέοντας ὑπερῶν τῶν κεφαλῶν μας τοὺς τοίχους ἐκείνους, οἵτινες ἦσαν τόσον πολυτίμητοι εἰς τὴν δυστυχῆ μάμμη μου, τῆς ὁποίας τὸ λογικὸν ἤρχιζε σκλερόμενον, χωρὶς νὰ θαυμάζωμεν διὰ τοῦτο! ὠμίλει ἀδιακόπως περὶ τῆς εποχῆς καθ' ἣν ἦτο νεκρὰ σύζυγος καὶ μήτηρ, καὶ ὅτε μὲν μ' ἐκάλει διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ πάππου μου, ὅτε δὲ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς μου. Ἀνησυχεῖ εὐαν δὲν μ' ἔβλεπεν ἐνώπιόν της καὶ ἐθρῆνε· πικρῶς, ὡς μοι ἔλεγεν ἡ Γρέση, ὁπότεν εὐρισκόμην μακρὰν της. Ἐν τούτοις δὲν ἐλησμονεῖ καθ' ἕκαστην πρωΐαν νὰ μοι συστήσῃ ὅπως ἐπισκεθῶ τὴν Μητρόπολιν καὶ τὴν πληροφορήσω περὶ τῆς καταστάσεώς της· τοιοῦτοτρόπως ἐθεώρησα καθῆκον μου — δηλ. ἐνόμισα ὅτι οὕτω θὰ ἐπραττε καὶ ὁ Χριστὸς — νὰ μένω μετ' αὐτῆς ἐν τοῖς ὕγρασις καὶ ζοφεροῖς ὑπογείοις ἐκτός εὐαν ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελέσω ἀναγκαίαν τινὰ ἐπιθυμίαν της, καὶ τοι μοι ἦτο λίαν βαρὺ τὸ τοιοῦτον καὶ οὐδὲν ἄλλο χειρότερον ἐνόμιζα ἐκ τῶν τῆς πολιορκίας ἀποτελεσμάτων.

Ὁ λοχίας Κλέης εἶχεν ἀποθάνει καὶ οὐδεὶς ὑπῆρχεν ὅστις νὰ φέρῃ ἡμῖν νέα περὶ προσδοκωμένης τινὸς ἐπικουρίας ἢ ὑποχωρήσεως.

Ἡ Συλλογία εἶχεν ἀναχωρήσει· οὐδὲν ἦκουον περὶ αὐτῆς, καὶ ἠγνόουν ποῦ εὐρίσκειτο καὶ πῶς διήγε· πιθανὸν νὰ ἔκειτο ἐπίσης ἐν ἀπομεμονωμένῳ τινὶ τάφῳ, πιθανὸν ν' ἀπωλέσθη ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν ὡς ἡ Λουΐζα εἶχεν ἀπολεσθῆ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἀδελφοῦ της. Ἄν δὲν ὑπῆρχεν ἡ Ἀλύσση, ἴσως δὲν θὰ ὑπέμενα τοσοῦτον τὸν περιορισμὸν ἦδη αὕτη ἦτο ἡ μόνη μας εὐχαρίστησις καὶ παρηγορία, μετ' αὐτῆς δὲ παρήρχοντο αἱ ὄραι μου εὐχαρίστως. Ὁ χιτωνίσκος της εὐρίσκειτο εἰς τὸ πέρασ τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς μάμμης μου, διότι εἰς οὐδὲν ἄλλο ἐπισχολεῖτο ἢ νὰ ἔχη παρὰ τὸν σκίμποδα αὐτῆς τὴν μικρὰν Ἀλύσσην καταγινόμενην εἰς τὸ δῶρον τῶν γενεθλίων τοῦ Ἰησοῦ· ἐφάνετο δὲ ἀνακαλοῦσα αὐτὸν παρ' ἡμῖν τοσοῦτον πλησίον καὶ πραγματικῶς ὡς ζῶν πρόσωπον, ὥστε ὁπότεν ἐπρόκειτο νὰ παραπονεθῶ διὰ τὰς ἀνιάρκας ὥρας. Ἄς ἐπεθύμουν νὰ ἐξοδέσω ὑπὸ τὸν ἀνοικτὸν οὐρανόν, ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς πόλεως καὶ ἐν μέσῳ τῆς τύρῃς καὶ τοῦ τρόμου αὐτῶν, ἢ ἀπλῆ τῆς Ἀλύσης θέα καὶ τοῦ ἔργου της ἀνεκάλουν αὐτὸν ἐν τῇ μνήμῃ μου καὶ με ἔκαμνον νὰ σκέπωμαί πόσον εὐγενῶς θὰ παρέμενα παρ' οἰαδήποτε πτωχῆ γυναικῆ καὶ ἐγκαταλειμμένην γυναικί.

Ἡ Ἀλύσση ἦτο βεβαίως πολυτίμητος δι' ἡμᾶς δῶρον, ὁπότε ὑσερρήθηνεν πᾶν ἄλλο πράγμα· καὶ αὕτη ἀκόμη ἡ Γρέση δὲν ἀνησυχεῖ πλέον, ἀλλὰ τὴν ἠτένιζε μετὰ τρυφερῶν αἰσθημάτων καὶ ἐνίοτε τῇ προσέφερε μικρὸν πλακοῦντιον ὅπως διεγείρη τὴν ὄρεξίν της, ὅτε αὕτη ἐξέλκειται.

Ἐπέστη ἀληθῶς ἡ στιγμή καθ' ἣν ἔμελλον ν' ἀνακαλύψω τὴν ἀποθήκην τῆς Γρέσης, ἄνευ τῆς ὁποίας θὰ ὑπερέβατον πολὺ ἐκ τῆς πένης. Ἰπὸ τὸ σκότος τοῦ ἀπωτέρου ὑπογείου ἐκρύπτετο μικρὰ τις θύρα, ἔχουσα ὕψος μάλιστα τεσσάρων ποδῶν, καὶ φέρουσα ὑπὸ μικρὸν τινα θόλον· ἐχρονολογεῖτο μετὰ τῆς οἰκίας, τουτέστιν ὑπῆρχε πρὸ 300 ἐτῶν ὅτε οἱ πόλεμοι καὶ αἱ πολιορκίαι ἦσαν συνεχῆς ερραι. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς πολιορκίας ἡ Γρέση ἐναπεταμίειυσεν ἐν αὐτῇ μεγάλην ποσότητα γεωμήλων, δαυκῶν καὶ μήλων, ἐντός δὲ μεγάλου καὶ χροδρῶ κιβωτίου ποσότητα ἀλεύρου ὅπερ ἦδη ἤρξατο νὰ ἐυρωτιᾷ ὡς ἐκ τῆς ὑγρασίας μ' ὅλην τοῦ ξύλου τὴν παχύτητα. Εἶχεν ἐπίσης ἀποθηκεύσει ἕλαιον, ὄϊνον καὶ ζάχαριν, ἄτινα ἠδύνατο νὰ διαρκέσωσιν ἐπὶ ἕνα ἔτος εἰσέτι μῆνα, ἀναμφιβόλως δὲ ἡ πολιορκία θὰ ἐλάμβανε πέρασ πρὸ τοῦ χρόνου τούτου.

Ἐνήγγελίσθη τὴν Γρέσην καὶ ἠσπάσθη τὴν μελαψὴν αὐτῆς παρεῖαν, διότι ἡ πρόνοια αὐτῆς ἀπεσόδησεν ἐξ ἡμῶν τὸν κίνδυνον τοῦ ν' ἀποθάνωμεν ἐκ τῆς πένης. Ἡ ἀγαθὴ ὑπερτέρα γυναικῆ τῆς τοσοῦτον ὥστε προσέφερον εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὴν Ἀλύσσην ἀνὰ ἕνα μῆλον ἐκτός τῆς συνήθους τοῦ γεύματος τροφῆς.

Ἐν τούτοις ὁ περιορισμὸς ἡμῶν καὶ ἡ ἐλλειψὶς θρηπτικῶν φαγητῶν ἤρξατο νὰ μᾶς ἐπηρεάζη. Τὰ μῆλα καὶ τὰ γεωμήλα δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρήσωσι τὰς σωματικὰς δυνάμεις μας· ἦτο δὲ ἀδύνατον νὰ προμηθευθῆ τις κρέας εἴτε φιλικῶς εἴτε δι' ἀμοιβῆς.

Ἡ οἰκία τοῦ ἀρτοποιοῦ μας εἶχε κατασφραγῆ πρὸ πολλοῦ, ἐν δὲ τῇ πόλει δὲν εὐρίσκειτο ἄρτος καλῆς ποιότητος. Ὁ ἀλευρὸς ἡμῶν,

ἠρωτιᾷ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμην νὰ προμηθευθῶμεν καλλίτερον, ἐκατοντάδες δὲ ἀνθρώπων θὰ ἦσαν ἐξ αὐτοῦ λίαν εὐχριστημένοι. Ἡ Γρέση κατέβαλλε πᾶν σθένος, ὅπως ἀποκαταστήσῃ τὰ φαγητὰ ἡμῶν εὐάρεστα, ἀλλ' ἦτο δύσκολον καὶ ἐπικίνδυνον νὰ μαγειρεύσῃ ἄρτου ἐν τοῖς ὑπογείοις ἐστερούμεθα κλιβάνου. Ὄρειλε νὰ ριψοκινδυνεύτῃ ἀναβαίνουσα εἰς τὴν ὄροσφῆν, ἔνθα ὑπῆρχε μία θερμάστρα.

Καθ' ἐκείτην, αἱ ἀνάγκαι, ἡ πείνα, καὶ οἱ θάνατοι ἠῤῥκνον. Ἡ Λίσθεθ μᾶς εἶπεν ὅτι ἐν τοῖς νοσοκομείοις τ' ἀναγκαῖα ἐξέλκοντο παντελῶς, ἐνῷ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀσθενῶν καὶ τετραυματισμένων ἠῤῥκνεν ἀδιακόπως, οἱ δὲ Βοτανικοὶ κῆποι ἦσαν πλήρεις τάφων. Ἄν ὁ βομβαρδισμὸς ἐσηκολούθει εἰσέτι, ἢ πύλη τοῦ Στρατοῦργου θὰ μετεβάλλετο εἰς σωρὸν ἐρειπίων κατοικουμένων ὑπὸ σκελετῶν.

Ἠλείραν τινὰ, καθ' ἣν ἤρξατο μικρὸν παρὰ τὸ σὺνήθεσ νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν Μητρόπολιν καὶ περιεπάτου βραδέως καὶ νωχελῶς ἐν τῇ ὁδῷ τῇ ἀπέναντι· τῆς μεγάλῃς μεσαιᾶς εἰσόδου, παρετήρησα πλήθος πολιτῶν συνωθουμένων πρὸ τῆς ὑπὸ τὸν Πύργου θύρας, ἐνθα ὀλίγοι στρατιωτικὰ προσεπίθουσαν νὰ τοὺς ἀπομακρύνουσιν. Οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν ἐφάνοντο ἄγριοι καὶ θηριώδεις ὡς λύκοι, μετὴν φυσιογνωμίαν τῶν παίδων, ἄτινα προηγουμένως εἶχα ἀπαντήσει διὰ πηκτικίζομενα διὰ τὸ τεμάχιον τῆς ἡμισεσηπταίας γογγυλίδος, ἐπαλαιον δὲ κατὰ τῶν στρατιωτῶν ῥίπτοντες αὐτοὺς χάμα μετὰ φρενητιώδους ὁρμῆς. Ἀνηρωπὸς τις ἴστατο πλησίον μου στηριζόμενος ἐπὶ ἑνὸς τοίχου. Ἡ σκελετωδὴς αὐτοῦ χεὶρ ἐπίεζε τὴν καρδίαν του, ἐνῷ το πειναλέον αὐτοῦ βλέμμα ἦτο ἐστραμμένον πρὸς τὴν ἐπισυμβαίνουσαν πύλην.

— Τί συμβαίνει; τὸν ἠρώτησα.

— Εἰςί πολιταί, ἐψιθύριεν ἀσθμαίνων καὶ προσέφρων τὰς λέξεις κτύτας μετὰ λύπης, εἰςί πολιταί μετὴν λευκὴν αὐτὴν σημαίαν. Ὁ στρατηγὸς Οὐλρίχ ἠγνήθη τὴν αἴτησιν ἡμῶν καὶ δὲν ὑποχωρεῖ· μέλλουσι λοιπὸν νὰ τὴν ἀνυψώσωσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ἀλλ' ἐγὼ νομίζω, ὅτι θὰ ἐκνεύσω πρὶν ἢ τὴν ἔσω.

Παρατηρούσαμεν προσεκτικῶς μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν τὴν πύλην, ἐνίοτε δὲ τὸ βλέμμα ἡμῶν παρεκλούθει αὐτὴν καὶ ἐντός ἄμα ὡς ἡ σειρά τῶν πολιτῶν τῶν μαχόμενων ὅπως εἰσέλθοι διὰ τῶν παραθύρων τὸ κατώρθον ἐπὶ τινὰς στιγμὰς. Τέλος ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, τοῦ συνεχιζομένου μετὰ τῆς δουτικῆς προσώψεως τῆς Μητροπόλεως, ἀνεφάνη κυματίζουσα ἡ σημαία ἐκείνη, λευκὴ ὡς μικρὸν νεφὸς τοῦ ὀρίζοντος χαιρετίζομένη ὑπὸ ἀσθενοῦς φωνῆς τοῦ θριάμβου μας.

Σπεύδοντα καθ' ὅδον ὅπως ἀναγγελῶ τὰ καλὰ νέα, φωνῆ ὀργῆς καὶ ἀπελευθέρως ἰσχυροτέρης καὶ τοῦ θριάμβου μας μετ' ἠγάχασε νὰ ἐπιστρέψω ἐκ νέου. Ἡ σημαία διεσχίσθη καὶ λόγος στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς ἦλθε νὰ διαλύσῃ τὸν ὄχλον. Ὁ θανάσιμος ἀποτυχία! τὰ πύλην ἐκδιωχθέντα κατηρώτων θηριωδῶς τὸν στρατηγὸν Οὐλρίχ, τινὲς δὲ μεταξὺ αὐτῶν ἐθρήνον δίκην γυναικῶν. Ἐγὼ δὲ ἐπερὸυθην οἰκταδὲ μετὴν καρδίαν βεβρυμένην καὶ ἐστάθη ἀπέναντι τῆς παλαιᾶς ἡμῶν οἰκίας, τοσοῦτον ποτὲ εἰρηνηχῆ καὶ εὐτυχούς, παρατηρῶν τὰς καταστραφᾶς, ἃς ὑπέστη.

Ἴστατο εἰσέτι μετὰ τὰ δῶματα αὐτῆς ἐκθετιμμένα εἰς τὴν βροχῆν

καὶ τὸν ἄνεμον, μετὰ τοὺς τοίχους ἐτοιμορρόπους, κατὰ τὸ ἡμισυ καταφρεῦσασα.

Ἐπὶ λειψάνου τινὸς τῶν τοίχων της, ὅπερ ἴστατο εἰσέτι, ἐκρέματο εἰκὼν τοῦ Ἑσκυρωμένου καθ' ὅλην τὴν νύκτα διετήρησα τὴν ἐντύπωσιν τῆς θέας ταύτης, καὶ διελογιζόμην ἀκατακλύστως ὅτι αὐτὸς ἐσταυρώθη ἐκ νέου ἐν Στρατοῦργῳ.

Τὴν ἐσπέραν τῆς ἐπιούσης, ὅτε μάλιστα ἠδυνάτο τις νὰ τὴν διακρίνη ἐν τῷ σκότει, ἢ λευκὴ σημαία ἐκυμάτιζεν ἐκ νέου ἀπὸ τῶν Πύργων τῆς Μητροπόλεως καὶ οὐδεὶς ἤλθε πλέον νὰ τὴν καταρρίψῃ.

Τὰ νέα ταῦτα διεδόθησαν εἰς τὴν πόλιν ὡς τ' ὁρμητικὸν πῦρ, διότι οὐδ' ἐγὼ ἐνόησα τινὶ τρόπῳ τὸ ἐπληρορροῆθην. Ὅ τι μόνον ἐνθυμούμαι εἶνε ὅτι ἀνεβίβασα τὴν Γρέσην ἐκ τοῦ ὑπογείου καὶ ἐλαβα τὴν Ἀλύσσην εἰς τοὺς βραχιόνάς μου ὅπως παρατηρήσωμεν τὴν εὐλογημένην ἐκείνην σκηνήν.

Ἐκατοντάδες ἀθλίων πλασματῶν ἐξήρχοντο ἐξορντα ἐκ τῶν σπηλαίων τῶν ἐρρυτιδωμένα καὶ κατεσκληροτά, ὅπως ἀνυψώσωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ Πύργου σημαίαν, εἶτα ἀνελύοντο εἰς δάκρυα, καὶ δάκρυα φεῦ! χαρᾶς καὶ λύπης.

Ὅλιγὰς στιγμὰς μετὰ τὸν κυματισμὸν της ὁ τρομακτικὸς κρότος τῶν πυροβόλων κατέπαυσε· καὶ τοι δὲ τὰ ὄρα μας ἐπὶ τόσον χρόνον εἶχον συνηθίσει εἰς τὸν κρότον αὐτόν, δὲν διετήρουν πλέον οὐδεμίαν αὐτῶν ἠχώ.

Ἡ μεγάλη ἡμέρα τῆς νυκτὸς ἐκείνης δὲν ἀρῆκεν οὔτε ἐμὲ οὔτε τὴν Γρέσην νὰ κοιμηθῶμεν, ἀλλὰ ἡ μάμμη μου καὶ ἡ Ἀλύσση ἀνεπαύθησαν ἐξαιρέτα.

Οἱ Γερμανοὶ εἰτήθησαν τὴν ἐπιούσαν ἐν Στρατοῦργῳ φέροντες μεθ' ἐκῶν φορτίων ζωοτροφῶν, ἄτινα ἔμελλον νὰ χρησιμεύσωσιν αὐτοῖς ἀν ἢ πόλις δὲν ἐνέδιδεν. Ἐπρεπε νὰ ἔδλεπέ τις τὸ πλῆθος πάσης τάξεως ἀνθρώπων μετὰ τὰ ὄματα σπινθηροδολοῦντα, ὅπως ἀρπάσωσιν πᾶν ὅ τι τοῖς προσεφερέτο.

Οἱ ἀρχαῖοι μας φίλοι οἱ πρὸς τὸ ἀπέναντι τοῦ Ῥήνου δὲν μᾶς εἶχον λησμονῆσει οὐδ' ἐμνηστικῶν. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ στρατιωτικοί, οἵτινες ἐπραξαν τὰ πάντα πρὸς κατατροπῆν μας, ἦσαν ἐτοιμοὶ νὰ μᾶς προσφέρωσι πᾶν ὅ τι ἐκέκτηντο.

Ἡ αἰφνιδία αὕτη μεταβολὴ μᾶς κατέπληξε· μόλις ἠδυνάμην νὰ τὸ πιστεῦσωμεν καὶ λέγεται ὅτι γέροντες τινὲς ἀπεθάνον ἐκ τῆς χαρᾶς ὅτι αἱ δυστυχίαι καὶ ὁ τρόμος ἐξέλειπον. Δι' ἐμὲ ὁμως δὲν εἶχαν τελειώσει τὰ πάντα· τρόμος μεγαλείτερος ἔτι με ἀνέμενεν. Εἶχα ἀρῆσει τὴν Λίσθεθ μετὰ τῆς μάμμης μου, ἢ τις καὶ εἶχεν ἀνάγκην αὐτῆς, διότι ἐγὼ μετὰ τῆς Γρέσης ὑπῆγα νὰ προμηθευθῶ νωπὰ ἐξωδιμα ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ. Ἡ Γρέση ἐπαγγέθη εἰς τὸν οἶκον ὀλίγον πρὸ ἑμοῦ· ἀκολουθῶν δ' αὐτὴν εἶδα τὴν Λίσθεθ ἀνερχομένην τὰς βαθμιδὰς τοῦ ὑπογείου μας μετὴν Ἀλύσσην εἰς τοὺς βραχιόνάς της. Ἀκριβῶς ὑπερῶν τῆς κεφαλῆς τῶν ἐκρέματο ἢ βαρεῖα δοκὸς τοῦ ἀνωρλίου τῆς θύρας, ὅπερ εἶχε διασεισθῆ κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ βομβαρδισμοῦ. Μόλις ἔθεσαν τὸν ποδα τοῦ ἐπὶ ἐκτός ἰσοπέδου, ἐμὲ δὲ εἶδον τρέχοντα πρὸς αὐτὰς καὶ ἡ Ἀλύσση ἐκρότε· τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον τῆς Λίσθεθ ἦτο πλήρες μετιδιαιμάτων, πρὶν ἢ προφθάσω νὰ τὰς εἰδοποιήσω ἢ δυνουθῶ

νά τὰς σώσω, ἡ δοκὸς κατέπεσε καὶ ἀπέκρυψε τὰ πρόσωπα ἀμφοτέρων.

Ἄγνοῶ τίνοι τρόπον ἔφθασα ἐκεῖ. Ἡ Λίσβεθ ἔκειτο χαμαὶ πιέζουσα τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀλύσσης ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς καὶ περιβάλλουσα αὐτὴν διὰ τῶν βραχιόνων τῆς, ἡ δὲ μακρὴ δοκὸς ἔκειτο

ἐπ' αὐτῶν. Τὸ πρόσωπον τῆς Λίσβεθ ἦτο λευκὸν καὶ ἤρεμον διατηροῦν ἐπ' αὐτοῦ ἔλαφρόν τι μεδέλιμα, τὸ πρόσωπον δὲ τῆς Ἀλύσσης δὲν ἠδυνήθηεν νὰ ἴδῃ. Ἐκάθησα πλησίον τῶν μὴ ἔχων δύναμιν νὰ κινηθῶ ἐν ἀγωνίᾳ καὶ Ὀλῦσει, ἦν οὐδέποτε πρότερον εἶχα αἰσθανθῆ. (ἀπολυθεῖ.)

Κολίβρια.

ΚΟΛΙΒΡΙΑ.

Πόσον εἶνε κομψότατα τὰ μικρὰ ταῦτα πτηνὰ! καλοῦνται κολίβρια. Πόσον εἶνε περίεργος ἡ φωνὴ αὐτῶν. Τοῦ ἄρρενος ἡ

κεφαλὴ εἶνε χαριέντως ἐστολισμένη. Τὸ θῆλυ φαίνεται ὡς ἂν ἤθελε νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς χαριέσσης μικρᾶς κατοικίας του.

Ἴδου εἰκῶν τις παριστάνουσα δύο τοιαῦτα τῆς Βραζιλίας κολίβρια.